

འཇུག་པའི་བཞུགས་སྐྱོད་མེད་མཁའ་མཁུ་

LA CLÉ DE VAIDÛRYA

CATALOGUE COMPLET DU TRÉSOR
DES ENSEIGNEMENTS D'OR DES GLORIEUX SHANGPA KAGYÜ

JAMGÖN KONGTRÜL LODRÖ THAYÉ

ÉDITIONS RIMAY

ས་བཅད།

ཆོས་ཀྱི་བྱང་ཚུལ་སྐོར་སྐོར་པ།	
འིང་བརྒྱད།	
ཉེ་བརྒྱད།	
ཤིན་ཏུ་ཉེ་བརྒྱད།	
བརྒྱད་པ་ཕྱི་མ་རྣམས།	
གདམས་ངག་གི་རྟེན་གྲུབ་གྱི་བྲག་ཏུ་བསྐྱམ་པ།	
ཐོག་མ་གང་ཞིག་བྱུང་།	
ད་ལྟ་ཇི་ཅུང་བཞུགས།	
བཤད་སྒྲུབ་གང་ལ་དེལ།	
ཡིག་ཆ་འདི་ཁྱད་པར།	
སྒྲིག་པ་བཅས་ཀྱི་བཞུགས་བྱང་དམིགས་སུ་བཤད་པ།	
སྒྲིན་གོལ་གྱི་རྒྱུན་བཞུགས་པའི་སྐོར།	
གང་ལས་བྱུང་བརྒྱད་པའི་རྣམ་ཐར།	
གདམས་སྐོར་དངོས།	
རྒྱ་གཞུང་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཆུ་བའི་ཡིག་རྒྱུང་།	
ནི་གྲུ་མའི་སྐོར།	
ཆུ་བའི་གྲུ་ཆོས་དྲུག	
སྤྱིང་པོ་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ།	
ཡལ་ག་ལམ་འཁྱེར་རྣམ་གསུམ།	

TABLE

I – L’ORIGINE DES ENSEIGNEMENTS	
1.1 – La lignée lointaine	
1.2 – La lignée proche	
1.3 – Les lignées très proches	
1.4 – Les autres lignées ultérieures	
II – LE CLASSEMENT DES INSTRUCTIONS ORALES	
2.1 – L’origine des instructions Shangpa	
2.2 – Comment les instructions Shangpa demeurent de nos jours	
2.3 – Comment l’enseignement et la pratique ont été regroupés	
2.4 – L’élaboration des principaux manuels de pratiques	
III – LES OUVRAGES SHANGPA DEMEURANT AUJOURD’HUI	
3.1 – Les cycles dont la continuité des instructions et initiations demeure	
3.1.1 – Les biographies	
3.1.2 – Les instructions constitutives de ces lignées	
3.1.2.1 – Les textes anciens indiens	
3.1.2.1.1 – Le cycle de Niguma	
<i>Les initiations</i>	
<i>Les racines, les Six Yogas</i>	
<i>Le tronc, Mahāmudrā</i>	
<i>Les branches, les trois intégrations</i>	

མེ་ཏོག་མཁའ་སྒྲོན་དཀར་དམར།
 འབྲས་བུ་འཆི་མེད་འཆུག་མེད།
 ཡེ་ཤེས་མཁའ་འགོ་སྤྲུལ་སྤྱི་ཆོས་སྒྲོར།
 ཇེར་བྱུང་ཐོར་བུའི་སྒྲོར།
 གསལ་ལྷུང་ལྷན་ཐབས་སུ་སྦྱར་བའི་སྒྲོར།
 ལུང་རྒྱན་མི་བཞུགས་པའི་སྒྲོར།
 ཡེ་ཤེས་མགོན་པོ་ཕྱག་དུག་པའི་སྒྲོར།
 དག་པོ་མཐུ་སྦྱབ།
 ཞིབ་ཞོར་སྦྱབ།
 ཡི་གེ་ཁྱིམ་འདི་སྒྲོར།

<i>Les fleurs, les dâkinîs blanche et rouge</i>	
<i>Le fruit, l'immortalité sans erreur</i>	
3.1.2.1.2 – Le cycle de Sukhasiddhi	
3.1.2.1.3 – Les instructions éparses	
3.1.2.1 – Les commentaires tardifs	
3.2 – Les textes dont la continuité de la transmission a été interrompue	
3.3 – Le cycle de Chadrupa	
3.3.1 – Les pratiques violentes et de pouvoir	
3.3.2 – Les pratiques paisibles et d'enrichissement	
3.3.3 – Les enseignements ultérieurs	

༡༡། །དཔལ་ལྷན་ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱུད་གྱི་གསེར་ཆོས་རིན་པོ་ཆའི་མཛོད་
ཡོངས་སུ་བྱེ་བའི་དཀར་ཆག་བེ་རྩུའི་ལྷའི་མིག་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

ཐབས་མཆོག་སྤང་བའི་བྱ་བ་བདེ་བ་ཆེ། །ཤེས་རབ་སྟོང་ཉིད་ཕྱག་རྒྱར་སྤྲོམ་མཛོད་
པ། །བརྟན་གཡོ་ཀུན་གྱི་བྱུང་བ་དག་དོན་ཆེ་འཆང་། །དཔལ་ལྷན་གླུ་མས་བྱང་ཆུབ་བར་
དུ་སྦྱོངས། །དོན་ཆེ་བཅུན་མོ་མི་ཡི་ལང་ཆོ་ཅན། །མཁའ་སྦྱོད་ཡེ་ཤེས་དབང་མོ་ནུམ་
པ་གཉིས། །འཕགས་བོད་མཁས་བྱུང་གཉིས་སྦྱེས་བྱེ་བའི་བློད། །མཆོན་དོན་རབ་
བརྩེད་བྱུང་པོ་ལོ་ཚྲར་འདུད།

།ཟུང་འཇུག་རྒྱལ་སར་སྤྲོ་ཆོ་གཅིག་ལ་གཤེགས། །གཟུང་འཛིན་མདུད་པ་གཉེག་མའི་
དབྱིངས་སུ་བཀོ་ལ། །རྒྱུད་མཆོག་ནུམས་གྱི་བདག་པོའི་གནས་ཐོབ་པ། །རིན་ཆེན་
བརྒྱུད་པར་བཅས་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ།

།སྤྱབ་བརྒྱུད་ཤིང་ཏྲའི་ལམ་སྒོལ་མཁའ་ལྟར་ཡངས། །བྱུང་པོའི་གསེར་ཆོས་ཉི་ལྔ་
བཞིན་དུ་དཀོན། །གང་ལ་སྤང་དེར་སྦྱིང་གི་ཐུན་ཁང་བརྟོལ། །ནུམ་པར་གྲོལ་བའི་
ནུམ་མཁའ་ལངས་པར་མཛོད། །དོན་ཆེའི་རྒྱ་ཡིས་བཏབ་པའི་ཆོག་གི་མཛོད། །ཡེ་ཤེས་
རྒྱ་ཀྱི་ཁ་རྒྱངས་ངད་ཆགས་པས། །སྤྱོད་པོའི་སྤྱལ་ལྷན་འབྲས།
།དུས་གྱི་མཐར་ཡང་མི་རྒྱུད་ཡོངས་འདུའི་གཉེན། །སྤྱིགས་མའི་བསྐྱལ་པས་བཅིངས་
པའི་བྱེ་ཏ་ཀ། །མགྱིན་པར་བདུད་ཅིའི་ཟས་མཆོག་ཐོབ་མིན་པས། །གྲུམ་ཟབ་དོན་འོ་
མའི་མཆོའམ་དུ། །ལྷོག་སྐྱམ་ངལ་བ་ཆེད་དུ་བསྟེན་པ་མང།

LA CLÉ DE VAIDÛRYA

CATALOGUE COMPLET DU TRÉSOR
DES ENSEIGNEMENTS D'OR DES GLORIEUX SHANGPA KAGYÛ

*Vous liez la sublime méthode, **filet d'apparences** de grande félicité,
Et la compréhension profonde, sceau de la vacuité :
Maître Vajradhâra embrassant le stable et l'éphémère ;
Précieux Maître, qui nous protégez jusqu'à l'éveil ;
Reines vajra à l'apparence gracieuse et juvénile ;
Voyageuses célestes sous l'aspect de deux puissantes (dâkinîs) de gnose ;
Traducteur Khyungpo Neljor à la renommée éclatante parmi l'immensité
Des érudits accomplis d'Inde et du Tibet, devant vous je m'incline.*

*Partis en une (seule) vie en le Royaume de l'Union
Vous avez délié en l'espace naturel les nœuds de la saisie duelle
Et avez atteint la réalisation des maîtres des suprêmes tantras ;
À vous et aux joyaux de la lignée je rends hommage.*

*Dans l'espace immense des traditions de pratique,
Tels le soleil et la lune, les Dharmas d'Or de Khyungpo sont rares
Et diffusent une clarté pénétrant la profondeur
Des ténèbres tout en révélant l'espace parfaitement libre.*

*Souffle des dâkinîs à la **fragrance envoutante**,
Devenu sons pour les fortunés aux grandes richesses,
Ce trésor de paroles marquées du sceau vajra est un ami
Tout accomplissant, puissant même en cette fin des temps.*

*Les prêtas emprisonnés en ces temps dégénérés
Ne gouttent pas la sublime substance de ces paroles-élixir
Et, quelle tristesse, errent au bord de l'océan de lait du sens profond,
Asservis de maintes façons par la faim, la soif et la fatigue.*

།དེ་ལྟམ་གངས་ལྷན་ཆེན་པོར་སྒྲོམས་པ་དག། །རང་ལོར་ཕྱི་སའི་ཡུང་པོར་འཛིན་མཐོང་
ན། །འདི་དོན་གཉེར་བའི་བསོད་ནམས་སྒྲོ་གྲོས་མེད། །གཅིག་ཏུ་ལས་འཕྲོའི་ཉག་གྲག་
ས་བར་ཟད། །སྐྱེ་བ་སྐྱེ་བར་སྒྲོན་ལམ་ཡོངས་བཟུང་བས། །ཁོར་བུའི་མཛོད་ལ་དོན་
གཉེར་སྒྲོམ་ཆིས་པ། །སྒྲར་འབྱུང་དེ་དག་ཐེ་ཆོམ་སྒྲོག་བཅའ་ཞིང་། །བྱུང་པའི་གཞུང་
ལམ་གསལ་བའི་བཅས་འདི་བསྐྱུན།

།དེ་ལ་གངས་ཅན་ལྷོངས་འདིར་ཐུབ་བསྐྱེན་ཉིན་མོར་མཛོད་པ་བཤད་རྒྱུད་འདེབས་པའི་
བཀའ་ཆེན་བཅུ་དང་། །རྗེ་འཆང་གི་ཐུར་ལམ་ཆང་ལམ་ལོར་བ་སྒྲོན་པ་སྐྱབ་བརྒྱུད་ཤིང་
རྟའི་ལམ་སྒོལ་ཆེན་པོ་བརྒྱུད་དུ་གྲགས་པ་ལས། །ཕྱི་མའི་ཡ་གྲལ་ཉི་ཟླའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་
གྲགས་པ་མཚུངས་པར་ལྷན་པ་དཔལ་ལྷན་ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཟབ་ཆོས་དང་། །དེ་
འཛིན་པའི་སྐྱེས་ཆེན་གྲུབ་ཐོབ་ཀྱི་ཕྱེང་བས་བསིལ་ལྷན་གྱི་སྐྱན་ལྷོངས་གཏམས་པ་ལྟར་གྲུར་
མོད།

དེར་གི་དུས། །ཐུབ་བསྐྱེན་ལུང་གི་གཤམ་ཅུང་ཟད་ཅིག་བཞུགས་ཤིང་རྟགས་ཅོམ་འཛིན་
པའི་སྐྱེས་ལྷན་སྒྲོན་མཚུག་གི་སིར་བུ་ལྟར་བཅོད་བས། །མདོ་སྐགས་བཤད་སྐྱབ་ཀྱི་བྲལ་མེར་
ཟད་སར་འབྱོལ། །ཆོས་ལྟར་བཅོས་པའི་རྒྱལ་སྤངས་ཀུན་ནས་འབྲིགས་ཏེ་བྱིམ་པ་དག་ལྷ་ཅི་
སྒྲོམ། །བསྐྱེན་པ་འཛིན་པར་སྒྲོམས་པ་རྣམས་ཀྱང་ལྟར་སྤང་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་སྐྱར་
ཅིང་འཛིག་རྟེན་གྱི་བཀྱི་བ་ལྟར་བཞེས་ཏེ། །དམ་པའི་ཆོས་དང་འབབ་པའི་ཚུ་གཉིས་ཉེ་བར་
མཁོ་བ་ན་ལོངས་སྐྱུད་པ་ཅོམ་ལས་གཉེར་ཁ་མཛོད་པ་དཀོན་ཅིང་། །ཅི་སྟེ་མཛོད་དུ་སྤྱིད་
ན་ཐུབ་བསྐྱེན་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིད་ལ་བཞུད་ཀྱི་རིས་སུ་བཅད་པའི་གཉེར་ཁས་མདོ་སྐགས་ལོར་བུའི་
བང་མཛོད་དུ་མ་རྒྱུད་གཞོན་པའི་ལས་དང་། །པལ་ཆེར་སྐལ་པ་ཤིན་ཏུ་དམན་པའི་དགུན་

*Dans ces comportements ils se perdent en grandes acquisitions,
Sans accorder à la richesse intérieure plus de valeurs qu'aux excréments,
Se privant ainsi des bienfaits et de l'intelligence, compagnons du sens profond,
Ils assistent dans le même temps à la disparition de leurs bienfaits passés.*

*Des personnes ayant formulé des souhaits d'éveil
Ont quant à elle la sagesse d'aspirer à ce trésor,
Le mûrissement des souhaits dissipe alors l'obscurité des doutes
Et met à nouveau en lumière la grande voie de la réalisation.*

Introduction

Alors que se levait dans nos vallées enneigées le soleil de l'enseignement du Puissant (Shakyamuni), naquirent les dix grandes transmissions¹ d'enseignement et les huit grandes traditions de pratique². Ces dernières exposent sans erreur toute la voie rapide de Vajradhâra. L'une de ces grandes traditions de pratique, la tradition des profonds enseignements de la lignée orale des Glorieux Shangpa, devint aussi renommée que les mandalas du soleil et de la lune, alors que **les guirlandes** des grands accomplis qui en étaient les détenteurs ensemencèrent les vallées fertiles du Tibet.

De nos jours ne demeure qu'une forme **décadente** de l'enseignement du bouddha. La marque de ce déclin – les pratiquants **adoptant les seuls signes extérieurs** – se propage **tel un murmure parmi les maîtres et les disciples**. Ceci entraîne la disparition de la plupart des collègues (monastiques) d'étude et de pratique dédiés aux sûtras et aux mantras **qui se trouvent remplacés par des structures toutes artificielles n'ayant de dharma que l'apparence**. Que dire alors des pratiquants laïques ?

Ceux-là même qui ont la prétention d'être des détenteurs l'enseignement ont l'apparence (de lamas) mais, sous l'emprise des dharmas mondains, se perdent en activités profanes. L'aspiration à un dharma authentique et à recevoir sa transmission est rare et s'arrête généralement aux offrandes matérielles alors que ceux qui se consacrent (à cette transmission) s'investissent de façon partisane dans une gestion temporelle de l'enseignement du Vainqueur, dilapidant le trésor des précieux mantras secrets.

གྱིན་མ་རྒྱར་ཟབ་གསང་སྤང་མིའི་ཆར་སྤྲོན་བགས་གྱིས་ཡལ་བས། ཤངས་པའི་གསེར་
 ཆོས་པལ་མོ་ཆེ་མཁའ་ལ་སྤྲོད་པའི་རྟེན་གྱི་གཙོ་བོར་ཕེབས་ཟིན་པས་དཔེ་ལུང་གཉིས་ཀའི་རྒྱུ་
 ཆད་པ་མང་ཞིང་། འགའ་ཞིག་དཔེ་བཞུགས་ཀྱང་དབང་ལུང་གི་རྒྱུ་མི་བཞུགས་པ་དང་།
 གང་བཞུགས་དག་ལའང་ཡུན་རིང་གནས་པར་གྱུར་ན་ཅི་མ་རུང་སྒྲམ་པའི་སེམས་བྲལ་བྱེད་
 པ་ཆེས་ཉུང་བས། མགོན་པོའི་ལམ་རྒྱལ་བཞིན་མཐར་གྱིས་མཛད་པར་འགྱུར་བར་དོགས་
 ནས། གཙོ་བོར་བསྟན་པ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པ་དང་། དབང་ལུང་ཡོད་མེད་ཤེས་མེད་པ་
 དང་། རྩ་བ་ཡན་ལག་གི་བྱུང་པར་དང་། སྤྱིས་བྱུང་གི་ཡི་གེའི་ཕུང་པོ་རྣམས་ལས་མེད་དུ་
 མི་རུང་བ་དག་ཀྱང་ངེས་པར་བྱ་བའི་སྤྲད་དུ་དཀར་ཆག་འདི་བཏབ་པའང་དོན་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།
 །འདི་ལ་གསུམ། ཆོས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུ་སྐྱོར་སྐྱོས་པ། གདམས་ངག་གི་རྒྱ་བྱངས་བྱེ་
 བག་ཏུ་བསྒྲམ་པ། སྒྲེགས་བམ་གྱི་བཞུགས་བྱུང་དམིགས་སུ་བཤད་པའོ།
 །དང་པོ་ལ་བཞི། རིང་བརྒྱད། ཉེ་བརྒྱད། ཤིན་ཏུ་ཉེ་བརྒྱད། བརྒྱད་པ་ཕྱི་
 མ་རྣམས་ལས་བྱུང་རྒྱུ་ལོ།

།དང་པོ་ནི། མཁས་གྲུབ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མཐར་ཐུག་ལྷ་ལྷན་བྱུང་པོ་རྣམས་འབྱོར་དེ་ཉིད་བོན་
 དང་རྟིང་མ་ལ་རིམ་གྱིས་མཁས་ཤིང་གྲུབ་པ་ཐོབ་ཀྱང་། སྤྲོན་གྱི་ལས་འབྲོ་དང་། བྱང་
 རྒྱུ་སྤྲོད་པའི་སྤྲོན་ལམ་དུས་སུ་སོན་པས་དགྲུང་ལོ་ལྷ་བཅུ་བཞེས་པ་ན་འཕགས་ཡུལ་དུ་
 ཕེབས་ཏེ། བྱང་འཕགས་ཀྱི་སྤྲོམ་བཅུ་གསུམ། རྩ་བའི་སྤྲོམ་རྣམ་བཞི་སོགས་མཁས་
 གྲུབ་བརྒྱ་དང་ལྷ་བཅུ་ལས་མདོ་སྤྲུགས་ཀྱི་ཆོས་མ་ལུས་པ་གསལ། བྱང་པར་རྩི་ཆེ་འཆང་
 དངོས་ཀྱིས་རྩེས་སུ་བབྱུང་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་པ་གཉིས་ལས་ཆོ་གཅིག་ལ་བྱང་འཕྲུག་གི་གོ་
 འཕང་སྟེར་བའི་གདམས་ཟབ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་རྩི་གསལ་པར་ནོས་ཏེ། གཡམས་སུ་ཤངས་

Alors qu'en cette toute fin de kalpa la plupart des enseignements disparaissent progressivement comme se dissiperaient des nuages de pluie **gorgés d'un nectar apaisant aux vertus vastes et profondes**, la plupart des Dharmas d'Or Shangpa (ont perduré et) **sont connus pour introduire à l'expérience de l'espace**.

Alors que nombre de ces transmissions a disparu avec les textes qui en sont le support, que d'autres ont disparu mais que leurs textes demeurent, et que d'autres encore perdurent dans leur intégralité, ce catalogue a été composé **pour accompagner sur la voie les très rares enthousiastes et leur permettre de dissiper progressivement leurs doutes**.

Son propos principal est de présenter les enseignements qui ont perduré et, en particulier : d'identifier ceux pour lesquels les initiations et les *lung* perdurent ; de distinguer les enseignements principaux des secondaires ; et de répertorier les manuels ultérieurs incontournables.

Cette présentation comprend trois parties : une présentation de l'histoire des enseignements ; les différentes façons de classer les instructions orales ; la liste des textes.

I – L'HISTOIRE DES ENSEIGNEMENTS SHANGPA

Quatre parties : la lignée lointaine ; la lignée proche (des enseignements de Niguma) ; les lignées très proches ; les lignées ultérieures.

1.1 – La lignée lointaine

Le Roi des érudits accomplis, « Celui Doté des Cinq Ultimes³ », Khyungpo Neljor, devint d'abord un érudit accompli dans les traditions Bön et Nyingma mais, du fait de tendances passées et de graines plantées par des souhaits de conduite éveillée, partit pour l'Inde à l'âge de cinquante ans. Il y rencontra cent cinquante maîtres, dont treize à la noblesse particulière⁴ et quatre maîtres-source principaux⁵ dont il reçut tous les enseignements des sûtras et des tantras.

Il devint en particulier le parfait réceptacle d'un trésor qui permet l'état d'union en une vie, les instructions profondes et exceptionnelles des deux

dâkinis de gnose, disciples de Vajradhâra.

Fondateur de Shangshong Dorjé Dèn, dans le Shang (région du Yéru), il était connu sous le nom de Lama Shangpa, et les détenteurs de sa lignée, les Shangpa Kagyü.

Connu pour avoir véritablement manifesté les mandalas des Cinq Tantras parachevés aux cinq chakras de son corps, il ne cessa d'**accomplir** spontanément des merveilles dignes de Padmavajra⁶ et d'autres **accomplis** dotés du corps de gnose.

Jusqu'à l'âge de cent cinquante ans, **il mit en mouvement d'innombrables cycles^x** d'enseignements des sûtras et des tantras et conduisit à maturité autant de personnes que la terre porte d'atomes^x. Parmi celles-ci, dix huit mille *amis-de-bien* diffusèrent son enseignement et six fils particuliers devinrent détenteurs de sa lignée.

Le plus remarquable d'entre eux fut Mokchokpa Rinchen Tsöndrû, qui devint le détenteur de la *Lignée Unique*⁷. Cette lignée demeurera orale jusqu'à Drogön Sangyé Tönpa, suivant la filiation connue comme celle des *Précieux Sept Joyaux*.

Drogön Sangyé Tönpa leva le sceau du secret⁸. À sa suite, les Trois Erudits Accomplis⁹ mirent en forme les premiers textes de la lignée orale¹⁰ puis, conformément aux prophéties, cette activité d'enseignement se diffusa sur toute la terre et dans toutes les lignées et traditions.

Les maîtres de la lignée partant de l'érudit accompli (Tsangma) Shangtön à Gyagom Lekpa Gyaltsen sont connus comme les *Sept Joyaux Ultérieurs*, d'une réalisation véritablement égale à celle de leurs ancêtres. Cette lignée dite « basse », **comprenant trois Khyungpo et deux Mokchokpa, est complète et, pour cette raison, il est enseigné qu'elle est d'une noble noblesse particulière entre toutes.**

De tous les enseignements nés de ces traditions et lignées, demeurent seulement de nos jours ceux de la *lignée orale*, ceux du Seigneur et quelques autres, qui se transmettent sous forme d'instructions de pratique. Ces enseignements ne sont pas de simples explications théoriques mais se distinguent par la noblesse particulière de la confiance, des expériences et de la réalisation qui continûment les mirent en valeur^x.

1.2 – La lignée proche

Renaissance du corps d'éveil de l'Omniscient Dölpopa, le grand accompli qui en un corps eut cinq noms – dont Tsöndrû Zangpo et Thangtong Gyelpo – reçut la lignée lointaine de l'héritier des *Lignées Hautes de Rigong*¹¹, Jangsem Jinpa Zangpo, lignée remontant au disciple de l'érudit accompli Tsangma Shangtön, Mûchen Gyaltzen Pelsang¹². Par la grâce de la réalisation intime de cette transmission, il fut guidé par la Dâkinî de Gnose en personne qui lui transmet une lignée courte en trois fois. D'abord à Riwoché, dans le Tsang, Niguma lui transmet les instructions sur les Six Yogas, le Mahâmudrâ Reliquaire, les intégrations, la non-mort et les instructions du Maître-Protecteur Indivis ; ensuite dans le Domé (Amdo, dans la région de) Sindzong, au bosquet de genévriers (*shug ldong gi rts ba*), il reçut les initiations correspondantes ; puis, de façon symbolique et sans paroles, il reçut les instructions sur l'expérience céleste. Il transmet ses instructions entre autre à Mangkharwa Lodrö Gyaltzen¹³ et Gyagom Lekpa Gyaltzen¹⁴, instructions qui perdurèrent de façon autonome en « lignées d'écoute » jusqu'à nos jours.

1.3 – Les lignées très proches

L'émanation de l'activité de Nakpopa, le Vénérable Kûnga Drölchok, reçut plus de cent fois les instructions de la lignée lointaine, suivant vingt quatre lignées héritées de Jakchen et de Samding¹⁶. Ces transmissions furent ensuite enrichies d'une lignée orale reçue directement de Nigupta¹⁷, la vénérable adamantine dotée du corps d'union à l'apparence pure. Kûnga Drölchok transmet plus de cent fois ces instructions spécifiques et établit en les royaumes de la maturation et de l'union de nombreux fortunés, parmi lesquels son principal fils de cœur, Chöku Lhawang Drakpa. À la suite de ce dernier, le Vénérable Omniscient Târanâtha¹⁸ (son principal héritier), composa de nombreux traités, qui permirent de préserver jusqu'à nos jours l'essence de ces enseignements..

D'autre part, le Bodhisattva Chugompa¹⁹ reçut de nombreuses instructions orales de Niguma. Ces instructions ne furent pas couchées par écrit ou, si ce fut le cas, ces écrits restèrent confidentiels. Elles perdurèrent

ཡི་གེ་མ་འཁོད་པའི་རིགས་དང་། འཁོད་ཀྱང་ཡོངས་སུ་མ་བྱུངས་པའི་རིགས། ཐོར་
བུ་མི་མང་བར་ངེས་ཏེ། བརྒྱད་པ་ནས་བརྒྱད་པར་ཞལ་གཟིགས་དང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲུང་བ་བར་མ་
ཆད་པ་ལ་སྟོད་པའི་ཕྱིར་རོ།

ཁོ་དོང་འཛིགས་བྲལ་ཆེན་པོ་ལ་ནི་རྩི་གཉིས་ཀྱིས་དངོས་སུ་བསྐྱལ་བའི་ཆོ་དབང་དང་སྐྱབ་
ཐབས། རས་ཆེན་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོ་ལ་གནང་བའི་གཏུམ་མོ་དང་འཕོ་བ་ཞག་བདུན་མ་
སོགས་ཀྱང་ཤངས་ཆོས་མ་ཡིན་ཀྱང་བྱུང་བྱུངས་དང་གདམས་ངག་གི་རྒྱུ་གཅིག་པས་འདིའི་
ཕྱོགས་སུ་བསྐྱལ་ནོ།

ཁའི་པ་ནི། དཔོན་སྟོན་སྐྱེར་སྒྲུང་པ་ལ་བྱུགས་མེ་ཆེན་པོ་དང་རྟ་མགིན་གསང་སྐྱབ་ཀྱི་
བཀའ་བབ་པ་དང་། སངས་རྒྱུས་གཉན་སྟོན་ལ་ལྷ་མ་དུར་ཁྱོད་པའམ་ལ་སྟོད་པ་ཤེས་རབ་
མགོན་པོས་གནང་བའི་འཆི་མེད་ཀྱི་གདམས་སྟོར་རྣམས་ནི་དེ་དག་ལས་རིམ་པར་བརྒྱད་པའི་
སྟོན་གྲོལ་པལ་ཆེར་ཆང་བར་བཞུགས་ཤིང་འབྱུང་བྱུངས་མི་གཅིག་ལ། དཔོན་སྟོན་གྱི་ཟབ་
ཆོས་གདམས་ངག་གི་རྒྱུ་ཡང་ཐད་དད་རུང་ཤངས་ཆོས་ཀྱི་བསྐྱེབས་སུ་ཆུག་ཅིང་། གཉན་
སྟོན་གྱིས་ཁུ་སྟོམ་ཆོས་སེང་དང་། སངས་རྒྱུས་སྟོན་པས་སུམ་རས་ལས་གཅོད་ཡུལ་གྱི་
གདམས་ངག་གསལ་ཏེ་བརྒྱད་པ་ད་ལྟའི་བར་མཆིས་པ་སོགས་ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱད་ཕྱི་མ་
རྣམས་ལ་གདམས་ངག་གི་རྒྱུ་པོ་མི་མང་དུ་འདུས་པ་ཞིག་སྟེ་འདིར་བཟང་བྲམ་ཡིན་ནོ།

suivant de nombreuses (branches) mineures, ce qui est attesté par les visions de déités et expériences authentiques de maîtres successifs de cette lignée²⁰.

Bodong Jikdrel Chenpo²¹ reçut aussi directement de Niguma et Sukhasiddhi²² les initiations et pratiques de longue vie et (Bodong) Réchen Peljor Zangpo²³ reçut (de Niguma) principalement la pratique de Tumo et celle Powa en sept jours. Bien que ces enseignements ne soit pas Shangpa²⁴ et puissent être considérés comme autonomes dans leur origine et leurs instructions orales, ils sont ici associés (aux transmissions Shangpa).

1.4 – Les autres lignées ultérieures

Parmi les autres lignées ultérieures se trouvent les traditions des pratiques secrètes de Grande Compassion²⁵ et d'Hayagrîva remontant à Öntön Kyergangpa²⁶ et les instructions sur la non-mort transmises par Latöpa Shérab Gönpö²⁷, « le Praticquant des Charniers », à Sangyé Nyentön. La plupart des méthodes de maturation et de libération suivant ces lignées ont perduré jusqu'à nos jours dans leur intégralité. D'origine distincte, ces enseignements sont des instructions orales de Kyergangpa qui furent transmis à sa suite, à la fois de façon indépendante et comme partie des enseignements Shangpa.

Les instructions orales de *Chö* reçues par Sangyé Nyentön de Khugom Chöseng²⁸ et par Sangyé Tönpa de Sum Répa²⁹ n'ont pas perduré jusqu'à nos jours.

Outre ces lignées, de nombreuses lignées ultérieures se sont jointes ultérieurement au fleuve unique des instructions orales Shangpa, mais une présentation systématique de leur transmission ne sera pas développée dans ce catalogue.

II – LE CLASSEMENT DES INSTRUCTIONS ORALES

Les instructions orales sont présentées en quatre parties : les transmissions initiales ; les instructions qui demeurent de nos jours ; les façons d’associer enseignement et pratique ; les textes.

2.1 – Les transmissions initiales

Khyungpo Neljor, le roi des érudits accomplis, recueillit l’enseignement le plus essentiel de cent cinquante érudits indiens. Il devint ainsi détenteur d’inconcevables enseignements des sùtras et des tantras, portant tant sur l’étude que sur la pratique. Il développa alors d’immenses œuvres éveillées, comprenant les études classiques et les instructions de pratique. Celles-ci peuvent se résumer en trois voies graduelles propres à **l’enseignement, au débat et à la pratique**.

La voie graduelle de l’enseignement consistait en une présentation **appropriée** des sùtras et des traités associés, ainsi que des tantras et de leurs commentaires. Cette présentation introduisait la voie rationnelle (*sùtrayâna*) suivant les quatre grandes perspectives philosophiques³⁰ et le vajrayâna (*tantrayâna*) suivant les quatre classes de tantras³¹.

La voie graduelle du débat intégrait **des présentations** de la dialectique dite « **récente** », comme *les Sept Traités (de la Cognition Valide*³² de Dharmakîrti), mais portait principalement sur la dialectique dite « ancienne³³ ». Elle **invitait à user** des quatre Grands Arguments³⁴ pour arriver à la certitude des Trois Natures et considérait comme valides, pour répondre aux objections, les connaissances nées de **l’expérience directe, de l’inférence et de la conviction**³⁵.

La voie graduelle de la pratique consistait en instructions essentielles. Celles-ci portaient sur toutes les pratiques du *véhicule causal des perfections* (pâramitâyâna) et du *véhicule du fruit*, le vajrayâna. Elles comprenaient *les trente sept facteurs d’éveil communs*³⁶ d’une part et les points essentiels de la voie particulière (des mantras) d’autre part.

Ces instructions inconcevables **à l’activité sans égale marquèrent l’ouverture d’innombrables portes** du Dharma aux Pays des Neiges.

ཁ་ཉིས་པ་ནི། དེ་དག་ལས་དེང་སང་མེ་ཙམ་བཞུགས་ཤེ་ན། ལམ་རིམ་གསུམ་
ལས་སྐྱབ་པའི་ལམ་རིམ་རྩ་བ་ཙམ་ཞིག་བཞུགས་པར་ཟད་དེ་དེ་ལའང་། ཉི་གྲུ། སུ་ཁ།
དོ་མེ་གདན་པ། མི་རྒྱུ་པ། རྒྱ་རྒྱ་ལའི་ཆོས་སྐྱོར་ལྷ། མན་ངག་ཐོར་བྱ་དང་བཅས་པ་
བཞུགས་ཤིང་། དེ་ཕྱི་མས་སྡེ་ཆོན་དུ་བསྐྱམས་པའི་བཟར་བཞག་པ་ལས་ཁྱུང་པོ་ཉིད་ཀྱིས་
མི་ལྷར་གསན་པའི་ཆོས་སྐྱོར་ཆང་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་ཐོག་མ་ནས་ཀྱང་བརྒྱད་སྟོལ་གཅིག་ལ་ཆང་
བར་འབྱོན་དུ་མ་བཏུབ་ན། ད་ལྟ་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་པས་སོ།

ཁ་སྐྱུམ་པ་ནི། ད་ལྟ་བཞུགས་པ་དེ་དག་འཆད་ཚུལ་དང་ཉམས་ལེན་གང་དུ་བྲིལ་ཞེ་ན།
དེའང་དབང་པོ་དང་སྒོ་བྲོས་དང་བཙོན་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས་རྣམ་པ་བཞིར་མཛད་དེ། ཆོས་ཀྱི་སྟོ་
མ་ཆང་བ་མེད་པའི་རྒྱས་པ། སྤྱིར་ཉེ་བར་བསྐྱུས་པའི་འབྲིང་པོ། གནད་ཉེ་བར་བྲིལ་བའི་
བསྐྱུས་པ། དོན་མཐིལ་དུ་བསྐྱུས་པའི་འོན་ཏུ་བསྐྱུས་པ་སྟེ་བཞིར་བྱེ་ནས་སྟོན་ཞིང་།

དང་པོ་ལ་དེང་སང་གི་ཤངས་ཆོས་ཡོད་དོའོ་ཆོལ་དང་།

གཉིས་པ་ལ་གཞུང་བཀའ་ཉེར་ལྷ། རྩ་བ་ཆོས་དུག་སྟོང་པོ་གཞུང་ལ། ལལ་ག་ལམ་
འབྱེར་མེ་ཏོག་མཁའ་སྟོད་གཉིས། འབྲས་བུ་ལུས་སེམས་འཛིམ་མེད་ཀྱུར་པ་སྟེ། བཀའ་
བརྒྱད་ཤངས་པའི་ཉམས་ལེན་གཙོ་བོ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར་གསེར་ཆོས་བཞི། མཁའ་
སྟོད་དཀར་དམར་དང་བཅས་པ་ཆལ་གཞུང་བར་སྟོན་པ་ཡིན་ཅིང་།

གསུམ་པ་ལ་སྟོན་བྱེད་སྐྱུ་ལུས་དབང་མེ་ཆེ་དང་། སྟོས་བཀའ་དུག་ ཉི་གྲུ་ཆོས་
དུག་དམིགས་པ་མཐའ་དག་གིས་བརྒྱན་པ།

2.2 – Les instructions qui demeurent de nos jours

De ces voies graduelles ne demeure de nos jours que le principal de la voie graduelle de la pratique. Il consiste en cinq cycles d'instructions essentielles – de Niguma, Sukhasiddhi, Vajrāsana, Maitrîpa et Râhula – complétés d'instructions éparses. **Concernant un sommaire (plus détaillé) récapitulant les types d'enseignements pour chacun de ces cinq cycles,** Khyungpo Neljor lui-même n'établit pas de **cycle complet** des instructions qu'il avait reçues et aucun maître de la lignée n'établit une telle liste ; pourquoi voudrait-on en établir une de nos jours ?

2.3 – Les façons d'associer enseignement et pratique

Les instructions demeurant de nos jours rassemblent **modalités d'enseignement et expérience méditative**³⁷. Ces instructions sont transmises suivant **quatre façons (principales)** adaptées aux capacités, à l'intelligence et à l'énergie des différents pratiquants. **Ce sont :**

***La présentation complète* des portes de l'enseignement ; la *présentation intermédiaire* qui comprend tous (les points) généraux ; la *présentation concise*, qui rassemble tous les points cruciaux ; la *présentation très concise*, qui présente l'enseignement dans la paume de la main**³⁷.

La *présentation complète* est constituée (de l'ensemble) des enseignements Shangpa existant de nos jours, **répertoriés ici dans notre ouvrage**.

La *présentation intermédiaire* correspond aux vingt-cinq transmissions **de base**³⁸ avec : la racine, les Six Yogas ; le tronc, le Mahâmudrâ Reliquaire ; les branches, les intégrations ; les fleurs, les deux Khecharî ; le fruit, la non-mort du corps et de l'esprit. C'est la transmission **connue comme** la pratique Shangpa principale, **complète dans les** Quatre Dharma d'Or³⁹, **associés** à la transmission des dâkinîs blanches et rouges.

La *présentation concise* comprend la *Grande Initiation du Corps Illusoire* et les transmissions des Six Yogas, **mises en valeur par l'ensemble représentations associées**.

La *présentation très concise* s'appuie sur la *Grande Initiation du Corps*

བཞི་པ་ནི། སྤྱི་ལུས་དབང་མེ་ཆེ་གཅིག་ཉིད་ལ། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་**ཆོས་རྒྱལ་གི་**
བཀའ་རྒྱལ་ཀྱང་ཆང་བའི་ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་ནས། དམིགས་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སྦྱོང་ལམ་དང་།
 དམིགས་སྤྲོད་ལམ་གྱི་ཉར་མཁོ་སོ་སོར་བྱེ་ནས་དམིགས་ཆེན་གཟེར་མགོ་བརྩུ་བདུན་དུ་
 བསྐྱམས། དེ་དག་ཀྱང་ཆོས་ཆོན་ལྷག་མ་བཞིའི་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་དེའི་ནས་འདུས་
 རྒྱུ་གྱི་སངས་རྒྱུས་ལག་བཅད་དུ་སྤྱོད་པར་མཛད་ཅིང་། ཨིལ་གྱིས་དེའི་བས། སྤྱིན་
 བྱེད་དབང་གི་སྟོར། གྲོལ་བྱེད་ལམ་གྱི་སྟོར། རྒྱལ་བརྟན་ལུང་གི་སྟོར། བཀའ་
 སྤྱང་མགོན་པོའི་སྟོར་བཞིར་བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་སྦྱོར་བྱ་བ་དེའི་ལོན་ནོ།

།བཞི་པ་ནི། ལམ་རིམ་གསུམ་གྱི་ཆོས་སྤྱིར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཡིག་ཆ་བྱུར་པ་ཆེར་
 མ་བྱོན་ཅིང་། ཤངས་ཆོས་བྱེ་བྲག་པའི་སྟོར་རྣམས་ལས་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་རྣམ་པ་གཉིས་གྱི་ཞལ་
 ལུང་སོགས་ཙུ་བའི་སྟན་བརྒྱུད་རྣམས་འགོ་མགོན་སངས་རྒྱུས་སྟོན་པའི་བར་ཡི་གེར་འཁོད་པ་
 མེད་ཅིང་།

སངས་རྒྱུས་སྟོན་པ་ནས་བཀའ་རྒྱ་གྲོལ་ཏེ་བྲག་སྤྱི་སྤྱི་བོ་མཁའ་སྒྲུབ་རྣམ་པ་གསུམ་
 ལས། བསམ་སྤྲིངས་པ་གཞིན་ལུ་གྲུབ་དངོས་ཀྱིས་བྲིད་ཡིག་མཛད་པ་དང་། གཙང་
 མ་ཤངས་སྟོན་རྒྱུ་བྲིམས་མགོན་གྱི་གསུང་རྣམས་འཇག་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་འབུམ་གྱིས་ཡི་
 གེར་བཏབ་ནས་སྦྱོར་སྤྲེལ་ཞུ་ཡིག་མཛད། སྤྱིར་མཁའ་སྒྲུབ་རྣམ་པ་གསུམ་ལས་ཀྱང་
 སྟན་བརྒྱུད་ཡི་གེར་འཁོད་པའི་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ་ནི་མཁའ་སྒྲུབ་མཚན་འབུམ་ཉིད་ཡིན།
 སངས་རྒྱུས་སྟོན་པའི་ཞལ་སྟོབ་སྟོབ་དཔོན་གནས་རྒྱུ་ཡི་ཡི་གེར་སྤྱི་སྤྱི་རིན་ཆེན་
 སྟོ་གོས་གྱི་གསུང་ལས་བྱོན་པ་གསེར་གླིང་པ་བཀའ་ཤེས་དཔལ་བས་ཡི་གེར་མཛད་པ་རྣམས་
 ཀྱང་ཙུ་བའི་ཡིག་ཆ་ཡིན།

illusoire seule, *reçue avec la confiance certaine qu'elle résume les transmissions particulières et générales*⁴⁰. (Sur cette base) sont pratiquées *seulement les dix sept grandes représentations*⁴¹, suivant une distinction entre les grandes représentations de la voie progressive vers l'éveil et celles, secondaires, complémentaires sur cette voie. Ces instructions rassemblant les quatre autres dharmas en points cruciaux sur la pratique, sont (connues pour) présenter l'ensemble des enseignements dans la paume de la main.

Ces quatre présentations intègrent enseignements et pratique et se transmettent, dans une totale imbrication entre elles, à partir des : initiations qui font mûrir, de la voie qui libère, des *lung* qui en sont le support et du cycle du Protecteur.

2.4 – Les textes

Il n'a pas existé de textes anciens *célèbres reconnus* portant sur (l'ensemble) des *trois cycles*. Concernant *les cycles des dharmas* Shangpa, (il est possible de considérer trois types de textes principaux : les textes-source ; les manuels ultérieurs ; les textes du cycle de Mahākāla).

2.4.1 – Les textes-source

Jusqu'au Protecteur des Vivants Sangyé Tönpa, il n'y a pas eu de manuel *écrit propre* à la lignée orale transmise directement par les deux dâkinis.

Après que Sangyé Tönpa eut levé le sceau du secret, *des trois érudits accomplis*, Samdingpa Shönu Drup mit par écrit ses instructions ; Jakchen Gyeltsen Bum mit en forme, *avec leur bénédiction*, les enseignements de Tsangma Shangtön Tsültrim Göñ ; Khétsün Gyeltsen Bum fut, des trois, celui dont la bonté fut la plus grande dans la mise en forme des manuels *de la lignée orale*. Serlingpa Tashipel composa des manuels à partir des enseignements des disciples de Sangyé Tönpa, Nényingpa Aï Sengé et Trülku Rinchen Lodrö.

Ces textes, à partir de Sangyé Tönpa étant considérés comme des

དེས་ན་གྲུབ་ཆེན་ཁྱེད་པོ་དངོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱོན་པའི་རྒྱ་གཞུང་དང་གསུང་སྒྲིལ། མོ་ག་
ལྷོ་ག་པའི་རིན་ཆེན་འོད་སྤང་། སྐྱེར་སྤང་པའི་གསང་སྒྲུབ་སྐྱེར་གཉིས། འགྲོ་མགོན་
ཆོས་རྒྱལ་གྱི་མེད་འོད་སྤང་དང་ཉམས་སྦྱོང་ལུས་ལེན་གཙའ་བའི་གྲུང་པའི་རིན་ཆེན་བདུན་བརྒྱད་
ཀྱི་གསུང་རབ་ཡིད་དོ་ཅོག་ནི་ཙྰ་བ་ཡིན་པ་སྒྲེས་མ་དགོས། མཁས་གྲུབ་རྣམ་གསུམ་གནས་
ཆིང་བ་བཅས་ཀྱི་གསུང་རྣམས་ཀྱང་ཙྰ་བ་དང་མཚུངས་པས་ཅིས་ཀྱང་བསྐྱབས་པའོས་པ་ཡིན།

མཁམས་གྲུབ་ནམ་གསུམ་ལས་གྲེས་པའི་བརྒྱུད་པ་སོ་སོའི་ཡིག་ཆ་མཐའ་ཡས་པ་ནི་བསྟུ་བར་མི་ལུས་ཤིང་དང་སང་བརྒྱད་སྟོལ་རྟེན་ཚུགས་ལོགས་སུ་མེད་པས་དོགས་ཡང་མི་ཆེ། རིན་ཆེན་ནམ་བདུན་ཕྱི་མ་ནས་ཐེག་པའི་མཆོག་ཞབས་ལ་བརྒྱད་པ་དང་། ལུས་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན་བཟང་པོ་ནས་གྲུབ་ཆེན་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ལ་བརྒྱད་པ་གཉིས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ནི་འདྲིར་བསྟུ་བྱའི་སྒྲིང་པོ་ཡིན་ཅུང་། རྗེས་འབྲངས་སོ་སོས་ཡིག་ཆོགས་དུ་མ་སྟེལ་བ་ནི་སྟུང་པར་དཀའ་ཞིང་དགོས་གནད་ཚུང་བས་སྟུ་མའི་དོན་འདྲིལ་གྲོལ་བྱེད་ལ་ཐོན་ཐེག་ཆེན་པོ་ཆེ་དང་། ཕྱི་མ་གྲུབ་ཆེན་ཉིད་ཀྱི་ཡིག་ཆ། གཉིས་ཀའི་སློན་བྱེད་རྗེ་ལྷ་ལུ་པ་དང་། དེ་དག་གི་ཁ་འགོངས་འཇམ་དབྱངས་སྒྲུ་མས་མཛད་པ་སོགས་མེད་དུ་མི་རུང་བ་རྣམས་སྒྲིང་པོར་བཟུང་།

མགོན་པོ་རྣམ་པ་རྒྱ་ད་ལུགས་པའི་ཡིག་ཆ་ཅུང་ཞིང་། རྟོད་ལུགས་པའི་ཡིག་ཆོགས་
 རྒྱ་ཆེ་བ་ལས་ད་ལྟ་མགོན་མཐིང་ལ་གནས་སྡོད་པེ་བུམ་དང་། མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་
 དཔལ་བཟང་གིས་བསྒྲིགས་པའི་གཞུང་པོད། མགོན་དཀར་ལ་རྒྱ་གཞུང་གསལ་བྱེད་དང་
 བཅས་པ་ཙམ་ཞིག་གཙོ་བོར་བཟུང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།

textes-source, il est évident que les textes fondateurs antérieurs le sont aussi. Ce sont : les textes composés du temps du grand accompli Khyungpo ; *la Guirlande de Joyaux, de Mokchokpa* ; les deux cycles de pratiques secrètes, de Kyergangpa ; *la Guirlande Immaculée* et les principaux questions-réponses sur les expériences, de Drogön Chöjé (Sangyé Tönpa).

Il est ainsi juste de considérer que les textes-source se résument à ceux transmis par les trois érudits accomplis et Nényingpa (Ai Sengé).

2.4.2 – Les manuels ultérieurs

Il n'est pas possible de **résumer** les innombrables manuels apparus à leur suite dans chacune des lignées des trois érudits accomplis. Ceux-ci n'ayant pas perduré **en des** traditions autonomes, **cela n'a pas une** importance majeure.

Les manuels apparus dans la lignée de Jé (Künga) Drölchok à la suite des Sept Joyaux Ultérieurs, et dans la lignée du grand accompli Thangtong Gyelpo à la suite de Mûchen Gyeltsen (Pel)sangpo, constituent le cœur des manuels retenus ici. Il furent largement développés par certains des maîtres ultérieurs.

Considérant la difficulté de trouver une présentation synthétique de ces développements, Jonang Jétsün Rinpoché (Târanâtha) et le Grand Accompli Ultérieur (**Ngawang Chödrak?**) composèrent de telles présentations, **regroupant et mettant en lumière** les points essentiels.

Il convient d'ajouter à ces textes ceux de Jé Shalupa (Losel Tenkyong) **sur** les initiations qui font mûrir **associées à (ces instructions)** et ceux de Jamyang Lama (Khyentsé Wangchuk) **qui complètent (les initiations)**.

2.4.3 – Les textes du cycle du Seigneur

Le cycle du Seigneur comprenait quelques textes de la Tradition Basse et de très nombreux textes de la Tradition Haute.

Parmi ceux-ci, demeurent seulement de nos jours les textes sur le Seigneur Noir regroupés dans le *Bébum de Nénying* et ceux compilés par l'érudite-accomplie Gelek Pelsang, complétés principalement du texte-source et des commentaires pour le Seigneur Blanc.

།གསུམ་པ་སྒྲེགས་བཅ་གྱི་བཞུགས་བྱང་དམིགས་སུ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། སྒྲིན་གྲོལ་
གྱི་རྒྱན་བཞུགས་པའི་སྒྲོར། མི་བཞུགས་པའི་སྒྲོར་རོ།

།དང་པོ་ལ་གཉིས། གང་ལས་བྱུང་བ་བརྒྱད་པའི་རྣམ་ཐར་དང་། བརྒྱད་པ་དེ་ལྷན་
གྱི་གདམས་ངག་དངོས་སོ།

།དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱུས་རྗེ་རྗེ་འཆང་དང་། ཡེ་ཤེས་མཁའ་འགྲོ་ནི་གྲུ་མ་བཅས་གྱི་
རྣམ་ཐར་ཚོ་གཏེ་ལྷོ་གཤམ་པ་ཕྱིར་ཀུན་དགའ་འོད་གྱིས་མཛད་པ། མཁས་གྲུབ་བྱུང་པོ་རྣལ་འབྱོར།
ཚོ་གཏེ་ལྷོ་གཤམ་པ། དཔོན་སྟོན་སྒྱུར་སྒྲུབ་པ་བཅས་གྱི་རྣམ་ཐར། སྒྱུར་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་ཐར་བཀའ་
རྒྱུ། རི་གོང་པ་སངས་རྒྱུས་གཉན་སྟོན་དང་། འགྲོ་མགོན་སངས་རྒྱུས་སྟོན་པའི་རྣམ་
ཐར། དེའི་རྣམ་ཐར་ཐུང་ན་འདས་རྒྱུང་མ། བད་གི་རྣམ་ཐར་བཅས། དེ་དག་གི་རྩ་
བ་རྣམས་བྱུང་པོ་སོགས་སོ་སོའི་ཞལ་གསུང་མ་ཡིན་ཅིང་། འཕྲོས་ཐུང་ན་ལས་འདས་བྱུང་
དང་གཞན་རྣམས་སློབ་མས་ལྷན་ཐབས་སུ་སྒྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ནི་བཀའ་བབ་ཤིང་རྟའི་
ལམ་སྲོལ་དང་པོ་ལས་རིན་ཆེན་རྣམ་བདུན་གྱི་རྣམ་ཐར་ལོ་རྒྱུས་ཁོ་ན་ཙམ་སྟེ།

གཞན་རིན་ཆེན་རྣམ་བདུན་གསར་མར་གྲགས་པ་གཙང་མར་ཤངས་སྟོན་སོགས་དང་།
བཀའ་བབ་བར་པ་གྲུབ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལྷགས་ཟམ་པའི་རྣམ་ཐར་ལ་སོགས་པ་དང་། བཀའ་
བབ་ཕྱི་མ་རྗེ་བརྩམས་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཆོག་གི་རྣམ་ཐར་ཐར་པ་རང་གི་སྤྱིང་བ་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏོག་ལ་
སོགས་པ་རྣམས་ནི་ལུང་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་བཞུགས་ཀྱང་ཡན་ལག་གི་ཡི་གེའི་ཚོགས་ཏུ་ཅང་ཆེན།

རྩ་བ་དངོས་ཀྱང་འབྲི་བ་དང་འཆད་པའི་རྩོལ་བ་ལ་རེ་བ་དང་བྲལ་བ་དེ་དང་སྤུས་གྱི་གཤེས་
ཡིན་པས། རྒྱབས་འདིར་དེ་དག་གི་སྟིང་པོ་བསྟུས་པ། ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱད་ཕྱི་མ་
རྣམས་གྱི་རྣམ་ཐར་སྟིང་པོ་བླ་ཤུའི་ཐོང་བ། རྗེ་བརྩམས་སྟོལ་བའི་མགོན་པོའི་རྣམ་ཐར་བསྟོད་
པ་དད་པའི་ལྷོན་ཤིང་ཙམ་བཞུགས་སོ།

III – LES OUVRAGES SHANGPA DEMEURANT AUJOURD’HUI

Deux parties : les cycles dont la continuité des instructions et initiations demeure ; les cycles dont la continuité des instructions et initiations ne demeure pas.

3.1 – Les cycles dont la continuité des instructions et initiations demeure

Deux parties : les biographies ; les instructions orales constitutives de ces lignées.

3.1.1 – Les biographies

La *Vie de Libération* du Bouddha Vajradhâra (v1p1) et de la dâkinî de gnose Niguma (p37) ont été composées par le Mokchokpa ultérieur, Künga Ö. Les suivantes sont des compléments qui ne furent pas enseignés directement par les maîtres concernés mais rassemblés par leurs disciples après leur parinirvana : celle de Khédруп Khyungpo Neljor (59) ; de Mokchokpa (145) ; d’Öntön Kyergangpa (générale, 223) et secrète (275) ; de Rigongpa Sangyé Nyentön (297) et de Drogön Sangyé Tönpa (générale 335), du parinirvâna (401) et secrète (393) sont les *namthar* des Sept Joyaux, les premiers maîtres à l’origine de la tradition.

Les autres *namthar* sont les biographies des Sept Joyaux Ultérieurs à partir de Tsangma Shangtön ; du Grand Accompli Constructeur de Ponts (Thangtong Gyelpo, voir *King of the Empty Plain*, et les maîtres antérieurs de la lignée Haute de Rigong) ; du Vénérable Künga Drölchok intitulée *La Fleur Qui Orne Mon Expérience* (bdrc W30073, et les autres maîtres Jonangpa). Ces *namthar* ont été transmis de façon ininterrompue. La multitude des ces textes secondaires pouvant être une difficulté en cette période où on ne peut même plus espérer une volonté de recopier et d’enseigner les principaux, je ne citerai ici que leur résumé qui se trouve dans la *Guirlande de Vaidûrya* (?), qui introduit à l’essentiel des biographies de maîtres Shangpa Kagyü ultérieurs, avec *La Vie de Libération* du Vénérable Drölwé Gönpö (Târanâtha) intitulée *La Louange Arbre de la Confiance* (v5p193).

།གཉིས་པ་གདམས་སྐྱོར་དངོས་ལ་གཉིས། རྒྱ་གཞུང་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་རྩ་བའི་ཡིག་
རྒྱུ་དང་། གསལ་བྱེད་ཅིང་མཁོའི་ལྷན་ཐབས་ཕྱིས་སུ་བྱུང་བའོ།

།དང་པོ་ལ་གསུམ། བེ་གུ་མའི་སྐྱོར། སུ་ཁའི་སྐྱོར། ཐོར་བུའི་སྐྱོར་རོ།

།དང་པོ་ལ་ལྷ། རྩ་བ་ནི་གུ་ཆོས་དྲུག་། སྤྱོད་པོ་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ། ཡལ་ག་ལམ་
འབྱེར་རྣམ་གསུམ། མེ་ཏོག་མཁའ་སྤྱོད་དཀར་དམར། འབྲས་བུ་འཆི་མེད་འཆུག་མེད།
དེ་རེ་རེ་ལ་སྤྲིན་གྲོལ་གྱི་ཆོས་སྡེ་གཉིས་གཉིས་སུ་བཞུགས་པ་ལས།

དང་པོ་ཆོས་དྲུག་གི་སྤྲིན་བྱེད་དབང་གི་ཆོས་སྡེར་གཏོགས་པའི་སྐྱོར་ལ།

ཁྱུང་པོ་རྣམ་འབྱོར་པའི་ལུགས་ཀྱི་བདེ་མཆོག་ལྷ་ལྷའི་མངོན་རྟོགས་ཞེས་པ་མགོར། བ་
མོ་གུ་རུ། གླམ་དམ་པའི་ནས། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་ཀི་མའི་གསུང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བཀོད་པ་
ཁྱུང་པོ་རྣམ་འབྱོར་པའི་ལུགས་སེ་ཞེས་པའི་མཐའ་ཅན།

བདེ་མཆོག་ལྷ་ལྷའི་མཆོད་འབྲིགས། གླམ་དང་དཔལ་འཁོར་ལོ་སྤྲོམ་པ་ནས། ཚུལ་
ཁྲིམས་མགོན་པོས་ཡི་གེར་བཀོད་པ་འདི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་སེའི་མཐའ་ཅན།

འཁོར་ལོ་སྤྲོམ་པ་ལྷ་ལྷའི་མངོན་རྟོགས། གླམ་དམ་པའི་ཞབས་བརྟུང་སོགས་ནས།
སྤྲགས་འཆང་རྒྱལ་མཆོན་འབྲུམ་གྱིས་ཡི་གེར་བཀོད་པ་འདི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་སེའི་མཐའ་ཅན།

འཁོར་ལོ་སྤྲོམ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དབང་བསྐྱར་མགོར་རྒྱ་སྐད་ཅན། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཁའ་
འགྲོ་ནི་གུ་མས་སྤྲོམ་པ་རྒྱ་མཆོད་རྒྱུད་ལས་ཕྱུང་ཞིང་ཁྱུང་པོ་རྣམ་འབྱོར་གྱིས་ཞུས། ལོ་རྒྱུ་བ་
སྤྲན་དར་མ་སྤོ་གོས་ཀྱིས་བསྐྱར་བ།

བདེ་མཆོག་ལྷ་ལྷའི་དབང་བཞིའི་འབྲིགས་མགོར། གླམ་ཡི་དམ་དབྱེར་མེད་ནས།
རྒྱ་ཇོ་ལྷ་ཁྲུས་བཀོད། དག་བས་བདེ་མཆོག་སོགས་ཀྱི་མཐའ་ཅན།

3.1.2 – Les instructions constitutives de ces lignées

Deux parties : les écrits anciens racine, les principaux textes-source ; les textes complémentaires qui les explicitent, apparus ultérieurement.

3.1.2.1 – Les textes anciens indiens

Trois parties : le cycle de Niguma ; de Sukhasiddhi ; les cycles divers.

3.1.2.1.1 – Le cycle de Niguma

Cinq parties : les racines, les Six Yogas ; le tronc, Mahāmudrā ; les branches, les trois intégrations ; les fleurs, les khecharī blanche et rouge ; le fruit, l’immortalité sans erreur.

Pour chacune de ces parties, les textes portent sur (les initiations) qui font mûrir et (les instructions) qui libèrent.

– Les Six Yogas, les initiations

La présentation (de la nature) véritable des Cinq Dêités de Chakrasamvara dans la tradition de Khyungpo Neljor (v7p377, v8p115), commence par *na mo gu ru, bla ma dam pa’i* ; termine par *ye shes kyi DA ki ma’i gsung ji lta ba bzhin bkod pa khyung po rnal ‘byor pa’i lugs so*.

La disposition des offrandes des Cinq Dêités de Chakrasamvara (v7p405, v8p143), commence par *bla ma dang dpal ‘khor lo sdom pa* ; termine par *tshul khrims mgon pos* (Khyungpo Neljor) *yi ger bkod pa ‘di yongs su rdzogs so*.

La présentation véritable des Cinq Dêités de Chakrasamvara (v7p419, v8p69), commence par *bla ma dam pa’i zhabs btud...* ; termine par *sngags ‘chang rgyal mtshan ‘bum gyis yi ger bkod pa ‘di yongs su rdzogs so*.

L’initiation de Chakrasamvara par le samādhi (v7p445, v8p104, v10p441), commence par le titre en sanskrit ; (termine par) *transmis à partir du Tantra de l’Océan des Engagements (sdom pa rgya mtsho rgyud) par la Dâkinî de Gnose Niguma à Khyungpo Neljor et traduit par Lendarma Lodrö*.

La disposition pour les quatre initiations des Cinq Dêités de Chakrasamvara (v7p457, v8p93, v10p449), commence par *bla ma yi dam dbyer med* ; termine par *dhwa dza lakShas* (Gyeltsen Bum) *bkod, dge bas bde mchog...*

Le texte racine des Cinq Classes de Tantras (v9p543), commence par le titre en sanscrit ; traduit par le pandit Vairochana Raskhita et Lotsâwa Lendarma Lodrö, puis certifié par le grand traducteur Rinchen Zangpo.

La présentation véritable des Cinq Classes de Tantras avec (l'offrande de) **torma** (v9p525), commence par *bla ma dam pa rnams la* ; termine par *khyung po rnal 'byor pa'i zhal snga nas mdzad pa rdzogs so...*

(**La présentation véritable des Cinq Classes de Tantras**, v8p209, commence par) *rgyal ba longs sku* ; jusqu' à *bdag khyung po rnal 'byor pa'i lugs so, ithi* ; et depuis de *bla ma rin po che'i* ; jusqu' à *thob par gyur cig*.

Ces derniers textes relèvent du cycle des Cinq Tantras de Vajrâsana mais demeurent seulement dans le cycle de Niguma, **en particulier dans la consécration qui pose le contexte des initiations.**

Les préliminaires à l'initiation composés par le protecteur des vivants Chöjé (Sangyé) **Tönpa** (manuscrits), commence par *bla ma dam pa'i zhabs btud...* ; termine par *brtson 'grus seng ges* (Sangyé Tönpa) *gzhan phan gyi blo kho nas yi ger bkod pa rdzogs so...*

La porte ouvrant sur les qualités (v9p551, Sa), mentionne dans le colophon *sgyu lus kyi btsun pa gangs (khrod) pa* (**Sangyé Tönpa, Gyaltzen Bum ?**) et contient, à la fin, une courte louange (aux Cinq Dêités, p605) qui peut être introduite au moment de l'offrande de torma.

La grande initiation du Corps Illusoire (v9p730, v10p40), commence par *na mo gu ru tsakra samba ra...* ; termine par *khyung po rnal 'byor pas yi ger bkod pa 'di yongs su rdzogs so...* et *nyams su myong bar byas so*.

Les six initiations des Six Yogas (v9p711, v10p17), commencent chacune par *bla ma* ; terminent par *rin chen gser phye phul nas zhus, ithi*.

L'initiation générale de Powa et Bardo (v9p745, v10p59), commence par *na mo gu ru* ; termine par *rjes kyi chos rnams bya'o*.

– Les Six Yogas, les instructions

Les Vajrapâdas des Six Yogas (v6p162), commence par le titre en sanskrit ; mentionne que le texte a été traduit par Lotsâwa Lendarma Lodrö, puis confirmé par Rinchen Zangpo. Contient des notes attribuées à Khyungpo Neljor un peu différentes de celles de Buddhashrî (Sangyé Pelsang) ; revu par Lochen Gyurmé Déchen.

L'élucidation des vers-racine des Six Yogas (v6p173, v7p526), annoté ; composé par Khyungpo Neljor ; commence par *bla ma dam pa* ; termine par *cung zhig gsal bar byas pa rdzogs so...*

Le Testament des Six Yogas (v6p180, v7p533), commence par *rdo rje 'chang gis* ; termine par *DA ki ni gu mas ji ltar gsungs pa bzhin du bdag khyung po rnal 'byor pas yi ger bkod pa rdzogs so.*

La présentation de la base, de la voie et du fruit (v6p183, v7p535), annoté ; commence par *gzhi lam...* ; termine par *DA ki mas seng ldeng nags keyi nam mkha' nas gsungs pa rdzogs so.*

Les Quinze Instructions Particulièrement Nobles (v6p186, v7p538), annoté ; commence par *na mo gu ru* ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor pa'i lugs rgyas pa.*

Les Six Points du Corps Illusoire (v6p190, v7p542, v8p632), annoté ; commence par *na mo gu ru, don dam ma gtogs pa'i* ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor pa'i lugs so.*

Le plan détaillé des Six Yogas (v7p719), commence par *na mo gu ru de ba* ; termine par *ma tis rang gi dran pa gso phyir bris pa* ; suivi de *'grub par mdzad du gsol.*

L'Océan d'Amrita (v8p389), commentaire des Six Yogas, commence par *bla ma dam pa'i zhabs la* ; termine par *sngags 'chang (pranydza) shrI la dhwa dzas* (Gyeltsen Bum) *yi ger bkod pa'o.*

La Clef des Points Cruciaux (v7p669), **explication** des Six Yogas, commence par *bla ma dang 'jam pa'i dbyangs* ; termine par *sprang po ri khrod pas bris pa'o.*

La Précieuse Guirlande de Perles (v7p1), instructions graduelles, commence par *bla ma dam pa* ; termine par *zhal gdams bka' rgya ma'o dpe 'di gzhan la mi bstan, ithi*.

Tumo comme boisson qui apaise la soif (v9p15), l'union de la félicité et de la chaleur, commence par *na mo gu ru dngos gzhi la...* ; termine par *bde drod kyi zhal sbyor ro*.

Les amplifications (v9p22) commence par *bogs 'don gyi skabs su* ; termine par *de ni gegs sel yin no zhes pa*.

Les compléments pour Tumo (v9p25, v8p645), commence par *thabs lam dngos gzhi'i skabs su* ; jusqu'à *gzhan yang yon tan dpag tu med pa gsungs so* ; puis de *bla ma grub thob* ; jusqu'à *lhan thabs kyi gdams pa dge'o*.

Le Corps Illusoire sur un seul siège (v10p771), commence par *bla ma dam pa* ; termine par *sngags 'chang dhwa dza lakShas (Gyeltsen Bum) yi ger bkod pa'o*.

Les deux purifications du Corps Illusoire (v10p751), commence par *'gro skyob rdo rje phag mo* ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor pas yi ger bkod pa rdzogs so*.

Les instructions sur le Tumo du maître (v9p498), commence par *'dir zhal byung ba* ; termine par *gsang ngo, ithi*.

La Guirlande de Joyaux Lumineux (v8p275), le cœur qui élucide parfaitement le Corps Illusoire, composé par l'inégalable (Mokchokpa) Rinchen Tsöndrü, commence par *na mo ratna* ; termine par *rdzogs so*.

Le mandala du soleil qui dissipe les ténèbres de l'ignorance (v10p339), composé à Rigong ; commence par *na mo ratna gu ru, snang zhing srid pa* ; termine par *rdzogs so*.

Le mandala de la lune qui dissipe les afflictions (manuscrits), les questions de Drogön (Sangyé) Tönpa à Sangyé Nyentön ; commence par *bla ma dam pa* ; termine par *yi ger bkod pa rdzogs so*.

ལུས་ལེན་རིན་ཆེན་སྟོན་མེ་དུས་གསུམ་ཤེས་བྱའི་ནས་ཚྲོགས་སེའི་མཐའ་ཅན།

སྐྱུ་ལུས་འཛིན་པ་རང་གྲོལ་ཆོས་མེ་སྟོན་པས་མཛད་པ་མཆན་ཅན་མོ་གུ་རུ་ཡེ་ཤེས་གྱི་མཁའ་
འགོ་ནས་ཚྲོགས་སེའི་མཐའ་ཅན།

ནི་གུ་ཆོས་དུག་གི་ཞལ་ཤེས་དང་གཏམ་རྒྱུད་ལྷན་ཐབས་མཁས་གྲུབ་ཆོས་མེ་དང་ཤངས་
སྟོན་ལ་སངས་རྒྱས་སྟོན་པས་གསུངས་པ་རྣམས་མཁས་གྲུབ་པ་དང་མཁས་བཙུན་རྒྱལ་
མཆན་འབུམ་གྱིས་བྲིས་བྲིས་མཛད་པ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡེབས་པ། གླུ་མ་དམ་པའི་ནས་
ཚྲོགས་སེའི་མཐའ་ཅན།

ནི་གུ་མའི་དམིགས་པ་གསུམ་སྟོར། གླུ་མ་དམ་པ་ནས་གདམས་པ་ཡིན་ནི་ཞིས་པའི་
མཐའ་ཅན།

དམིགས་པ་ལྷ་སྟོར་སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད་སེགས་ནས། ཞལ་གདམས་ཡིན་ནི་འི་
མཐའ་ཅན།

ཉམས་སྤྱོད་ཡོན་ཏན་རྒྱུ་མཆོ་ན་མོར་རྒྱ་གུ་རུ། མཁའ་ལྟར་དག་པ་ནས། སངས་
རྒྱས་སྟོན་པའི་གསུང་བཞིན་ཏུ་ཡི་གེར་བཀོད་པ་ཚྲོགས་སེའི་མཐའ་ཅན།

སྐྱུ་མ་ལམ་རིམ་དེ་མེད་སྤྱིང་པོ་མཁའ་འགོ་ནི་གུ་མས་མཛད་པ་རྒྱ་སྐྱད་ཅན། ལོ་རྒྱུ་བ་
སྐྱུ་དང་སྤྱོད་བསྐྱར་བ། བདག་བྱུང་པོ་རྣལ་འབྱོར་པས་ལུས་ཏེ་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བར་བྱས་
སེའི་མཐའ་ཅན།

སྐྱུ་མ་ལམ་རིམ་གྱིས་བཅད་སྐྱུ་མ་དམ་པའི་ནས། བྱུང་པོ་རྣལ་འབྱོར་པས་བཀོད་པ་
ཚྲོགས་སེའི་མཐའ་ཅན།

སྐྱུ་མ་ལམ་རིམ་གྱི་འགྲེལ་པ་ཡེ་ཤེས་མཁའ་འགོ་ནི་གུ་མས་མཛད་པ་རྒྱ་སྐྱད་ཅན། སྐྱུ་ལོ་
རྒྱུ་བས་བསྐྱར་བ། བདག་བྱུང་པོ་རྣལ་འབྱོར་གྱིས་ལུས་ནས་དག་པར་བྱས་པའི་མཐའ་ཅན།

Le Précieux Flambeau, les questions (de Sangyé Tönpa à Sangyé Nyentön, v8p691, v10p735), commence par *dus gsum shes bya'i* ; termine par *rdzogs so*.

La compréhension naturellement libre du Corps Illusoire (v8p618, v10p715), composé par Chöjé (Sangyé) Tönpa ; annoté ; commence par *na mo gu ru, ye shes kyi mkha' 'gro* ; termine par *rdzogs so*.

Les conseils, recommandations et compléments sur les Six Yogas de Niguma (v8p311), transmis par Sangyé Tönpa à Khédруп Chöjé (Shönu Drup) et (Tsangma) Shangtön, rassemblés par ces deux érudits-accomplis et Khétsün Gyeltsen Bum ; commence par *bla ma dam pa'i* ; termine par *rdzogs so*.

Les trois représentations de Niguma (v9p487), commence par *bla ma dam pa* ; termine par *gdams pa yin no*.

Les cinq représentations (v9p492), commence par *skyabs 'gro sems bskyed...* ; termine par *zhal gdams yin no*.

L'océan de qualités qui fait goûter l'expérience (manuscrits) commence par *na mo ratna gu ru, mkha' ltar dag pa* ; termine par *sangs rgyas ston pa'i gsung bzhin tu yi ger bkod pa rdzogs so*.

La Voie Progressive de l'Illusion (v6p705), *le cœur immaculé*, composé par la dâkinî Niguma ; commence par le titre en sanskrit ; traduit par Lendarma Lodrö ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor pas zhus te nyams su myong bar byas so*.

Le Sommaire de La Voie Progressive de l'Illusion (manuscrits) commence par *bla ma dam pa'i* ; termine par *khyung po rnal 'byor pas bkod pa rdzogs so*.

Le commentaire de La Voie Progressive de l'Illusion (v6p735) composé par la dâkinî de gnose Niguma ; commence par le titre en sanskrit ; traduit par Lotsâwa Lendarma (Lodrö) ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor gyis zhus nas dag par byas po'o*.

སྐྱུ་ལུས་དྲུག་ལྟན་ན་མོ་གུ་རུ་དོན་དམ་རྟོག་པའི་ནས། བདག་སྤྱད་པོ་རྣམ་འབྱོར་པའི་

ལུགས་སེཞིས་པའི་མཐའ་ཅན།

སྐྱུ་ལུས་གྱི་འབྲམས་གཅོད་རྩ་འབྲེལ། མཚན་ཅན། གྲམ་རྣམས་ལ་བྱག་འཛལ་ལོ་
 སྐྱིད་སྐྱུ་ལུས་ནས། ཉམས་སུ་གྲང་བར་བྱ། སྤྱི། མཚན་མའི་རྟོག་པ་ནས། མཚན་
 ཅན། འབྲམས་གཅོད་རྩོགས། སྤྱིའི་མཐའ་ཅན།

འབྲུམ་ས་གཙོང་གི་བསྐྱུས་དོན། མཆན་ཅན། སྐྱུ་ལུས་གི་འབྲུམ་ས་གཙོང་ལ་བཞི་སྟེ་
སོགས་ནས། བསྐྱུས་དོན་ནི་འཕྲུལ་

ཆོས་ཀྱི་གཞུང་སློབ་སྦྱོང་གནད་ལ་དབབ་པ་ཞེས་བྱ་བ། གླེང་དམ་པའི་ནས།
བཙུན་པ་རྒྱལ་མཚན་འབྲུམ་གྱིས་ལྷག་ཆད་མེད་པར་ཡི་གེར་བཀོད་པའི་ཞེས་པའི་མཐའ་ཅན།

བླ་མ་འཛིན་པ་ཤེས་པའི་དོན་གསལ་འཆར་སྒྲིའི་ངོ་སྤྲོད། བླ་མ་ཡི་དཔལ་ནས། གཤམ་
དོན་ལྟུན་གྲུབ་ཤོག་གི་མཐའ་ཅན།

བྱུང་འཕགས་འཆར་སྒྲིང་ས་འཛིན་སངས་རྒྱལ་སྟོན་པ་མཛད་པ། སངས་རྒྱལ་ཐམས་
ཅད་ནས། དེ་ཞིག་ཐོག་སེའི་མཐའ་ཅན།

འཕྱག་མེད་བར་དོ་གསུམ་གྱི་གདམས་པ། མཆན་ཅན། བླ་མ་དམ་པའི་ཞབས་པད་ལ་
 སོགས་ནས། མི་རབས་བདུན་དུ་ཚོག་བརྒྱད་ལས་མ་སྟེལ་ཅིག་གི་མཐའ་ཅན་བཅས་སོ།
 །གཉིས་པ་སྟོང་པོ་ཕྱག་ཆེན་གྱི་སྟོར་ལ།

ཕྱག་སྐྱེའོ་ཕོ་གཏུ་མའི་བཀའ། གྲེ་མ་རྣམས་ལ་ནས། ཟབ་ལམ་ཡིན་གསུངས་།
མའི་མཐའ་ཅན།

ཕྱག་ཚུ་ཆེན་པོ་གཤུ་མའི་རྩེ་འོག་ཀང་ཚུ་སྒྲོན་ཅན། ལོ་རྒྱུ་བ་ལྷན་དང་མ་ལྷོ་གྲོ་མ་
གྲིས་བསྐྱར་བ་མཚན་དང་བཅས་པ།

Les six points du Corps Illusoire (v6p190, v7p542, v8p632), commence par *na mo gu ru don dam* (ma gtogs) *rtog pa'i* ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor pa'i lugs so*.

Le texte racine de l'arrêt des dissipations pour le Corps Illusoire (manuscrits), annoté ; commence par *bla ma rnams la phyag 'tshal lo, spyir sgyu lus* ; jusqu'à *nyams su blang bar zhu, ithi* ; puis de *mtshan ma'i rtog pa* ; jusqu'à *'byams gcod rdzogs, ithi* (référence à préciser).

Le résumé de l'arrêt des dissipations (v8p722), annoté ; commence par *sgyu lus kyi 'byams gcod la bzhi ste...* ; termine par *bsdus don no*.

Les citations concernant les Six Yogas (v8p233), les points essentiels du Corps Illusoire, commence par *bla ma dam pa'i* ; termine par *btsun pa rgyal mtshan 'bum gyis lhag chad med par yi ger bkod pa'o*.

Les instruction du maître qui pointent les manifestations de la Claire Lumière (v7p327), commence par *bla ma yi dam* ; termine par *gzhan don lhun grub shog*.

L'identification des expériences particulières (v7p321), composé par Sangyé Tönpa ; commence par *sangs rgyas thams cad* ; termine par *re zhig rdzogs so*.

Les Instructions sur la non errance en les trois bardos (v8p187), annoté ; commence par *bla ma dam pa'i zhabs pad la...* ; termine par *mi rabs bdun du tshig brgyud las ma spel cig*.

– Le tronc, Mahāmudrâ

La Transmission du Mahāmudrâ Reliquaire (initiation, v8p157, v9p71), commence par *bla ma rnams la* ; termine par *zab lam yin gsungs so*.

Les Vajrapâdas du Mahāmudrâ Reliquaire (v6p192, v8p785, v8p799, v8p804), commence par le titre en sanskrit ; traduit par Lotsâwa Lendarma Lodrö.

བྲིད་ཡིག་སྒྲུ་མ་རྒྱ་གི་ནས། ཡོ་སྒྲུ་མ་ངས་སྒྲུ་མ་ངོན་དུ་བྲིད་ཅེས་པའི་བར། ན་
མོ་གྲུ་རུ་རྩེས་ཀྱི་ཆོས་ལ་ནས། བདག་ཁྱེད་པོ་རྣམ་འབྱོར་པས་ཉམས་སུ་སྦྱོང་བར་བྱས་
པའི་འཇམ་མཐའ་ཅན།

སྒྲུ་བརྒྱུད་མཆན་ཅན། ན་མོ་གྲུ་རུ་དང་པོ་ལྟ་སྒྱུ་དང་སྒྲུ་གི་སྒྲོ་བསྒྱུ་བ་ཞེས་པའང་སྒྲུ་ནི་རང་ལུས་
ནས། མར་བཞིན་ནོ། གློ་ སྒྲོན་འགྲོའི་ཆོད་ལས་རྩེས་ཀྱི་མན་ངག་དམ་པའོ།
གློ་འི་བར།

རང་གྲོ་ལ་བྱས་སྒྲུ་ཆེན་པོ་ནི་གྲུ་མས་མཛད་པ། ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ནས། བདག་ཁྱེད་
པོ་རྣམ་འབྱོར་པས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཁའ་འགྲོམ་དེ་ཉིད་མཉམས་པར་བྱས་ནས་ཞུས་སའི་མཐའ་ཅན།

བྱས་ཆེན་གཤུ་མའི་བྲིད་ཡིག་མཁའ་བཅུ་རྒྱལ་མཆོན་འབུམ་གྱིས་མཛད་པ། སྒྲུ་མ་
ཡི་དམ་ནས་འབྱུང་བར་གྱུར་ཅིག་གི་མཐའ་ཅན།

སྒྲུ་བརྒྱུད་ཀྱི་གདམས་པ་སྒྲུང་བ་རང་སེམས་ཀྱི་བྲིད། སྒྲུ་མ་དམ་པའི་ཞབས་སོགས་
ནས། མཛད་པ་ཞུ་ཞེས་པའི་མཐའ་ཅན་བཅས།

གསུམ་པ་ཡལ་ག་ལམ་འབྱེར་རྣམ་གསུམ་སྒྲོར་ལ།

སྒྲུ་མ་ལམ་འབྱེར་གྱི་བཀའ་སྒྲུ་མ་དམ་པའི་ནས། སྒྲུ་མ་ལམ་འབྱེར་གྱི་དབང་བཞི་རྩོགས་
སའི་མཐའ་ཅན།

ཡི་དམ་ལམ་འབྱེར་གྱི་བཀའ་ན་མོ་ཅོག་སྒྲུ་ར་ནས། ཡི་དམ་ལམ་འབྱེར་གྱི་དབང་
བཞི་རྩོགས་སའི་མཐའ་ཅན།

སྒྲུ་མ་ལམ་འབྱེར་གྱི་བཀའ་ན་མོ་གྲུ་རུ་དེ་བ་ནས་རྩོགས་སའི་མཐའ་ཅན།

འབྱུག་མེད་ལམ་འབྱེར་གསུམ་གྱི་རྩི་རྩི་ཆོག་རྒྱ་རྒྱ་ཅན་སྒྲུ་མ་ལོ་རྩུས་བསྒྱུར་བ།
བདག་ཁྱེད་པོ་རྣམ་འབྱོར་པས་ཉམས་སུ་སྦྱོང་བར་བྱས་པའི་འཇམ་མཐའ་ཅན།

Les instructions (Le Mahâmudrâ de Niguma, v8p788), commence par *bla ma DA ki* ; jusqu'à *lo zlas sangs rgyas mngon du byed* ; puis de *na mo gu ru, rjes kyi chos la* ; jusqu'à *bdag khyung po rnal 'byor pas nyams su myong bar byas pa'o*.

Les instructions orales (ou *corps de déité trodû du mantra*, v8p724, v8p796), annoté ; commence par *na mo gu ru, dang po ni rang lus* ; jusqu'à *mar bzhin no, ithi* ; puis de *sngon 'gro'i tshad* ; jusqu'à *rjes kyi man ngag dam pa'o, ithi*.

Mahâmudrâ, l'auto-libération (v5p235), enseigné par Niguma commence par *yid bzhin nor bu* ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor pas ye shes kyi mkha' 'gro ma de nyid mnyes par byas nas zhus so*.

Les Instructions du Mahâmudrâ Reliquaire (Mahâmudrâ des dâkinîs, v7p573), composé par le vénérable érudit Gyeltsen Bum ; commence par *bla ma yi dam* ; termine par *'grub par gyur cig*.

Les instructions orales sur les apparences comme étant esprit (v8p259), commence par *bla ma dam pa'i zhabs...* ; termine par *mdzad pa zhu*.

– Les branches, les trois intégrations

La transmission de l'intégration avec le maître (initiation, v7p33, v10p267), commence par *bla ma dam pa'i* ; termine par *bla ma lam 'khyer gyi dbang bzhi rdzogs so*.

La transmission de l'intégration avec le yidam (initiation, v7p37, v10p273), commence par *na mo tsakra samba ra* ; termine par *yi dam lam 'khyer gyi dbang bzhi rdzogs so*.

La transmission de l'intégration avec l'illusion (initiation, v7p39, v10p275), commence par *na mo gu ru de ba* ; termine par *rdzogs so*.

Les vajrapâdas des trois intégrations infaillibles (v6p196), commence par le titre en sanscrit ; traduit par Len(darma Lodrö) ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor pas nyams su myong bar byas pa'o*.

Les Instructions orales sur les trois intégrations (manuscrits), commence par *de la ji ltar 'dug kyang bla ma'i snang ba* ; termine par *ngang la bzhaḡ go*.

Les instructions sur les trois intégrations de la non errance (v7p299), éclaircissements composés par le vénérable érudit Gyeltsen Bum ; commence par *bla ma dam pa dus gsum sangs rgyas* ; termine par *phan thogs par gyur cig*.

– Les fleurs, les dâkinîs blanche et rouge

Le rituel d'initiation à Khecharî Blanche (v7p472), commence par *na mo gu ru mkha' spyod ma'i dbang...* ; termine par *rjes kyi chos rnam bya'o*.

La tradition (qui véhicule ?) les instructions des Khecharî (initiation, v7p629, v8p774, v9p420), commence par *rje btsun rdo rje rnal 'byor ma...* ; termine par *byang chub tu bsngo'o...*

La transmission de Khecharî Rouge (initiation, v8p765, v9p412), commence par *na mo gu ru, rje btsun ma 'di'i byin rlabs...* termine par *mkha' spyo ma'i dbang bskur rdzogs so*.

Le sâdhana de Khechari Blanche (v6p203, v7p474) commence par le titre en sanscrit ; annoté ; termine par *paNDi ta dI paM ka ra shrI dznyA nas* (Atîsha) *mdzad pa rdzogs so*.

(Un texte suivant la tradition d'Atisha, v7p475), commence par *bla ma dam pa... rten gyi gang zag...* ; termine par *dpal ldan a ti sha'i lugs so*.

(Un texte suivant la tradition de Khyungpo Neljor, v7p477), commence par *na mo gu ru, yang lugs gcig la* ; termine par *khyung po rnal 'byor pa'i lugs so*.

La consécration du corps et la consécration secrète (v7p479), commence par *na mo gu ru, 'di la gsum du* ; termine par *sbyor rjes gnyis sngar dang 'dra'o*.

La méthode de restauration des samayas (v7p481), commence par *na mo* ; termine par *byang chub tu bsngo'o*.

Le rituel de tormā (v7p483), commence par *na mo* ; termine par *sbyin*

གཏོར་ཚོག་ན་མོ་ནས། སྦྱོན་དུ་མི་རུང་ངོའི་བར།
 མཁའ་སྦྱོང་རིལ་བུ་སྦྱབ་ཐབས་ན་མོ་ནས། མ་ཆད་པར་བྱའོ་སོགས་གྱི་བར།
 འཕོ་བ་ན་མོ་ནས་ཡིན་ནོག་གསུངས་སོ། །མཁའ་སྦྱོང་དཀར་མེད་སྦྱབ་ཐབས་ལས་
 ཚོགས་དང་བཅས་པ་ཚོགས་སེའི་མཐའ་ཅན།
 བསྟོན་པ་རྒྱ་སྐད་ཅན། དྲི་པོ་ཀར་འུ་རྩུ་ནས་མཛད་པ། བརྒྱུ་ཉ་དེ་ཉིད་ལོ་ཙྰ་བ་རིན་
 ཆེན་བཟང་པོས་བསྦྱར་བ།
 མཁའ་སྦྱོང་དཀར་མེད་སྦྱབ་ཐབས་སྟོང་ཉིད་སྦྱང་ཆེ་ནས། གླ་མ་རྩ་རྩ་ལའི་གདམས་
 པ་ཚོགས་སེའི་བར།
 ལག་མཚོད་ཆེ་བཅུ་དེ་ཆེ་ནལ་འབྱེད་མ་ནས། དེ་སྐད་གསུངས། སྦྱོའི་བར་དང་།
 གཞན་གྱི་གི་བ་སེལ་ན་སོགས་ནས། ལོགས་སུ་གསལ་ལོའི་མཐའ་ཅན།
 འཕོ་བ་ཡེ་ཤེས་སྐར་ཁུང་གི་ཕྱག་ལེན་འཕོ་བ་ཡེ་ཤེས་ནས། རུས་ཚད་དུ་བསྒྲོམ་པར་
 བྱའོའི་མཐའ།
 མཁའ་སྦྱོང་དཀར་མེད་འཕོ་བ་ན་མོ་གྲུ་མཁའ་སྦྱོང་ནས། དེས་ཤེས་བསྐྱེད་གསུངས་
 སེའི་མཐའ་ཅན་
 མཁའ་སྦྱོང་སུམ་ཕྱགས་གྱི་མཆན་ཅན། གདམས་པ། གླ་མ་ཡི་དམ་ནས། བཅ་
 འདུན་བཏང་ངོ། །མཁའ་སྦྱོང་སུམ་ཕྱགས་ཚོགས་སེའི་མཐའ་ཅན་བཅས།
 ལྷ་པ་འབྲས་བུ་འཆི་མེད་འཁྱག་མེད་གྱི་སྒྲོར་ལ།
 ལུས་འཆི་མེད་གྱི་དབང་གི་རྒྱ་གཞུང་རྒྱ་སྐད་ཅན་པརྒྱུ་ཉ་ཨ་ཏེ་པ་དང་མ་ལོ་ཙྰ་བས་བསྦྱར་བ།
 དབང་ཚོག་ན་མོ་གྲུ་མཆོལ་དཔེ་འཁྱུང་ནས། བཤད་པ་ཞིབ་རྒྱས་གསུངས་སེའི་བར།

du mi rung ngo.

Le sâdhana (de confection) **des pilules médicinales des khecharîs** (v7p485), commence par *na mo* ; termine par *ma chad par bya'o...*

Le powa (v7p488), commence par *na mo* ; termine par *yin no gsungs so, mkha' spyod dkar mo'i sgrub thabs las tshogs dang bcas pa rdzogs so.*

La louange (v3p331, v7p491), commence par le titre en sanscrit ; composé par (Atîsha) Dîpamkara Shrî jñâna ; traduit par lui même et Lotsâwa Rinchen Zangpo.

Le sâdhana de Khecharî rouge (v6p204, v8p761, v9p407), commence par *stong nyid snying rje* ; termine par *bla ma r'a hu la'i gdams pa rdzogs so.*

L'offrande par la main (v8p768, v9p415), commence par *rje btsun rdo rje rnal 'byor ma* ; termine par *de skad gsungs, ithi.*

La dissipation des voiles d'autrui (v8p770, v9p418), commence par *gzhan gyi grib sel na* ; termine par *logs su gsal lo.*

La pratique du powa de la lucarne de gnose (v8p771, v9p419), commence par *'pho ba ye shes* ; termine par *nus tshad du bsgom par bya'o.*

Le powa de Khecharî rouge (v3p325), commence par *na mo gu ru mkha' spyod* ; termine par *nges shes bskeyed gsungs so.*

Les trois khecharî groupées (v7p40, v8p776), annoté ; **instructions** qui commencent par *bla ma yi dam* ; terminent par *dran 'dun btang ngo, mkha' spyod sum phrug rdzogs so.*

– Le fruit, l'immortalité sans erreur

L'initiation à la non-mort du corps (v10p229), texte-racine, commence par le titre en sanscrit ; a été traduit par le pandit Étéwa et Ma Lotsawa.

Le rituel d'initiation (v7p234, v10p253), commence par *na mo gu ru mandala dpe'u chung* jusqu'à *bshad pa zhib rgyas gsungs so.*

Le rituel d'initiation de la non-mort de l'esprit autolibéré (v7p239,

v10p236), commence par *bla ma dam pa'i zhabs btud...* ; termine par *'chi med rang grol gyi dbang bzhi rdzogs so.*

L'accomplissement de la non-mort (v6p210, v10p177), texte-racine de la non-mort du corps ; commence par le titre en sanscrit ; composé par le Glorieux Virûpa ; traduit par le glorieux Shmâshânika et Ma Lotsâwa au charnier de Têto.

Le commentaire de la pratique de la non-mort (v7p222, v10p239), commence par le titre en sanscrit ; traduit au charnier de Têto **dans le sud de l'Inde** par le pandit Shmâshânika Kâmarûpa – ou encore **Étépa** ou Gyadrépa – et Ma Lotsawa.

L'explication des trente deux tülkhors de la non-mort (v7p267, v10p67) annoté ; commence par *bla ma dam pa'i* puis *bde chen rgyal po* ; termine par *blrya sim has* (Sangyé Tönpa) *lhag chad med pa yi ger bkod pa 'di yongs su rdzogs so.*

Le texte-racine de non-mort de l'esprit (v6p225) annoté ; commence par le titre en sanscrit ; traduit par Len(darma) lo(tsâwa) ; validé par le grand traducteur Rin(chen) Zang(po) ; termine par *'chi med tshig rkang rdzogs so.*

(***Le chant de Mokchokpa Rinchen Tsöndrû***, v5p310) commence par *mdo rgyud man ngag* ; termine par *rje btsun ratna blryas mdza pa rdzogs so...* **annoté.**

(***Le chant de Öntön Kyergangpa***, v5p322) commence par *na mo gu ru, nyin par snang stong* ; termine par *rje btsun dharma sim has mdzad pa rdzogs so...*

(***Le chant de Sangyé Nyentön***, v5p332) commence par *rang grol bde chen* ; termine par *rje btsun dharma pradznyAs mdzad pa rdzogs so...* (Ces trois chants de) l'autolibération de la non-mort de l'esprit, profonds et parfaitement purs, terminent chacun par *ithi*.

(***Le chant de Sangyé Tönpa***, v5p340, v7p241) commence par *rgyal ba dus gsum* ; termine par *rje btsun blr+ya sim has bu dam pa slob mas yang rab kyi don du bkod pa 'di rdzogs so.*

Les instructions de l'érudit accompli Sangyé Tönpa (v7p242), termine

par *di chi ba lags gsungs so*.

L'exposé (dortön ?) de la non-mort (v7p243), commence par *na mo gu ru, 'krul snang 'di la* ; termine par *nyams su myong bar byas pa'o, ithi*.

Le manuel sur la non-mort de l'esprit en soi naturellement libre (v7p87), commence par *bla ma dang yi dam* ; termine par *sngags 'chang dhwa dza lakShas* (Gyeltsen Bum) *yi ger bkod pa'o, sems can la phan thogs par gyur cig*.

3.1.2.1.2 – Le cycle de Sukhasiddhi

L'histoire de Sukhasiddhi (gdams ngag mdzod v12p279), commence par le titre en sanscrit ; termine par *gsang la sgrubs shig gsungs so*.

Le texte racine de la pratique secrète de Sukhasiddhi (gdams ngag mdzod v12p285), commence par le titre en sanscrit ; traduit par Lendarma Lodrö ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor pas nyams su myong bar byas pa'o*.

La pratique secrète des exercices à l'ombilic (gdams ngag mdzod v12p286), commence par *thugs nas 'od gsal* ; termine par *gnad kyi gsang sgrub rdzogs so*, composé par Sangyé Nyentön.

Le rituel d'initiation de Sukhasiddhi (gdams ngag mdzod v12p289), commence par *na mo gu ru, gzhan la byin rlabs* ; jusqu'à *dbang gi zin bris rdzogs so*.

(Trois courts textes, gdams ngag mdzod v12p294) depuis *na mo gu ru, lte ba'i 'og tu chos 'byung* ; jusqu'à *gsangs ngo, ithi* ; puis de *rang ngo bo bde mchog* ; jusqu'à *phyag rgya chen po bsgom, ithi* ; puis de *na mo gu ru, rang skad cig gis bde mchog* ; jusqu'à *phyag rgya chen po bsgom par bya'o*.

Les instructions orales sur les quatre initiations (v3p841), commence par *na mo gu ru, gsang sgrub lte ba* ; termine par *mngon 'tshang rgya, ithi*.

Les instructions orales sur l'introduction directe (v3p846), annoté ; commence par *bla ma dam pa* ; termine par *snang ba dbang du 'du'o, gsang sgrub zhal gdams rdzogs so* ;

Les instructions orales sur la pratique (v3p848), commence par *bla ma*

dam pa'i ; jusqu'à *su kha sidhhi nas brgyud pa'o* ; puis de *lte ba sprul 'khor, bla ma dam pa'i* ; jusqu'à *mi 'byung mi srid pa'i zhal gdams so* ; puis de *nyer sgrub kyi skabs su* ; jusqu'à *bde ba de rang la bsdu'o, ithi*.

Les instructions essentielles des trois pointes (v3p856), transmises par la dâkinî Sukhasiddhi à (Sangyé) Nyentön Dharma Prajñâ, annoté ; commence par *gu ru ratna tsakra* ; termine par *bka' rgya yod, ithi*.

Les Six Yogas de Sukhasiddhi (v7p251), commence par *gu ru badzra yo gi nI* ; termine par *bzod par gsol*.

3.1.2.1.3 – Les instructions éparses

L'histoire des quatre déités (v9p697), commence par *sangs rgyas dang byang chub sems dpa' thams cad la phyag 'tshal lo, lho phyogs E la* ; termine par *'phur nas bzhud do*. **dont seul le texte perdure.**

Une vingtaine de textes du cycle des Quatre Déités dont il est difficile d'obtenir les lung mais qui peuvent être utilisés sur la seule base des textes.

Les trois cycles de pratiques secrètes : **La pratique secrète de Chakrasamvara** (v7p361, v9p477), enseigné par Niguma ; commence par le titre en sanscrit ; termine par *ga'ur bcangs te lus dang ma bral bar byas so*. **La pratique secrète de Vajravidâra** (v9p30), commence par *gu ru de ba DA ki* ; termine par *chos rje sangs rgyas ston pa'i gsung bzhin bris pa'o* ; puis (v9p29) de *na mo gu ru, rjei' zhal nas...* jusqu'à *khrus chu'i gdams pa shin tu zab pa yin, ithi*. **La pratique secrète de Vajrapâni** (v9p35), commence par *na mo gu ru* ; termine par *shin tu zab, ithi*.

La pratique de longue vie Shangpa (v7p633), depuis *na mo gu ru, mgon po tshe dpag med bsgrub par 'dod pas* ; jusqu'à *sbaus su nub par 'gyur ro* ; puis de *bcom ldan 'das bde chen* ; jusqu'à *'od rig la sbyar bar bya'o...*

La transmission de l'intégration des cinq poisons (initiation, v8p164, v9p77), commence par *na mo gu ru bla ma dam pa'i* ; termine par *phyi 'gro ltar shes par bya'o*.

བདེ་མཆོག་དབུ་མ་ཡིག་བདུན་གྱི་མན་ངག་དཔལ་འཁོར་ལོ་སྒྲིམ་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།
 སྤྱི་བོ་རུ་ནི་སོགས་ནས་བཤུས་པ་ཡིན་གསུངས་སོ། །ཡང་། ར་མོ་གྲུ་རུ་བདེ་མཆོག་
 བདེ་བ་ལས་སོགས་ནས། མི་རབས་བདུན་དུ་ཆིག་བརྒྱད་ལས་མ་སྤེལ་ཅིག་གི་མཐའ་ཅན།

སྐྱམ་ཤངས་པའི་རླུང་གི་སྒྲོར་ལས། ཞང་ཞུང་པའི་རླུང་ཤིང་རྟ་ཅན། སྐྱམ་དམ་པ།
 དང་པོ་རྩེ་བཅུ་ལྔ་མཆན་ཅན། སྤྱི་ཏ་སོགས་ནས། ཤངས་པ་རྒྱ་ལའི་གདམས་པ་རྩོགས་
 སེའི་མཐའ་ཅན། ཡང་ཞང་ཞུང་པའི་རླུང་ཤིང་རྟ་ཅན། སྐྱམ་དམ་པའི་མན་ངག་
 རིམ་པ་སོགས་ནས། ལེགས་པར་བྲིས་པའི་རྩོགས་སོ། །ལྷ་བམ་བཅོས་ནས། མ་
 ཡངས་པའི་འཕྲི་མཐའ་ཅན། ཞང་ཞུང་པའི་རླུང་བུམ་པ་ཅན། སྐྱམ་དམ་པའི་ཐབས་
 ལམ་ཐབ་དོན་སོགས་ནས། གདམས་པ་རྩོགས་སེའི་མཐའ་ཅན། ར་མོ་གྲུ་རུ་དམིགས་
 རྟེན་བུམ་པ་ནས། བུམ་པ་ཅན་གྱི་ཞལ་གདམས་སེའི་མཐའ་ཅན། ར་མོ་གྲུ་རུ་སེམས་
 བསྐྱེད་ནས། ཁོང་སྟོང་གི་སྒྲོར་བ་ཞེས་བྱའོའི་མཐའ་ཅན། ར་མོ་གྲུ་རུ་སྟོན་འགོ་ནས།
 སྐྱམ་རྩ་རྩ་ལའི་གདམས་ངག་གྲིའི་མཐའ་ཅན། སྐྱམ་ཞང་ཞུང་པའི་རླུང་ཕྱག་རྒྱ་
 བཅོངས་གྲོལ། འཁོར་ལོ་བཅོངས་གྲོལ་གྱི་གདམས་ངག་སོགས་ནས་མི་འཆོར་གསུངས་
 སོ། །གྲི། གསལ་སྤྲུགས་ཐབས་སོགས་ཀྱི་མཐའ་ཅན།

དམིགས་པ་རིན་ཆེན་སྒྲིམ་བུའི་བཀའ་ར་མོ་གྲུ་རུ་རྩེས་སུ་ཡི་རང་བའི་དབང་ནས། ཡའི་
 སེང་གའི་བཀོད་པའོའི་མཐའ་ཅན།

རིན་ཆེན་སྒྲིམ་བུ་ར་མོ་གྲུ་རུ། ཉེས་པའི་དབང་བཅོམ་ནས། རིན་ཆེན་སྒྲིམ་བུའི་
 རྩོགས་སེའི་མཐའ་ཅན།

སྐྱམ་དམ་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་དུས་གསུམ་དུ་ནས། སྐྱམ་སྐྱེར་སྐྱང་པའི་གསུང་
 སྐྱེས་ཅི་ལྟ་བ་བཞིན་ཡི་གེར་བཀོད་པ་སོགས་ཀྱི་མཐའ་ཅན།

Les instructions essentielles des sept syllabes d'avadhûti suivant Chakrasamvara (v9p493, v9p501), commence par *dpal 'khor lo sdom pa la phyag 'tshal lo, skyi bo ru ni...* ; jusqu'à *bshus pa yin gsungs so* ; puis (*La tradition des sept syllabes d'avadhûti*, v8p714, v9p496, v9p503) commence par *na mo gu ru, bde mchog bde ba las...* jusqu'à *mi rabs bdun du chig brgyud las ma spel cig*.

Les enseignements de maître Shangpa (Khyungpo Neljor) *sur les lungs* (v7p639) comprend :

Le véhicule des souffles de Zhangzhungpa (v7p640), annoté ; commence par *bla ma dam pa, dang po rje btsun bhi ta...* ; termine par *shangs pa sdu gu pa'i gdams pa rdzogs so*.

Le véhicule des souffles de Zhangzhungpa (v7p655), commence par *bla ma da pa'i, man ngag rim pa...* ; jusqu'à *legs par bris pa'o, rdzogs so* ; puis de *lta ba ma bcos* jusqu'à *ma yengs pa'o*.

Le souffle intégrant la respiration vase, de Maître Zhangzhungpa (v7p661, v10p303), commence par *bla ma dam pa, thabs lam zab don...* ; jusqu'à *gdams pa rdzogs so* ; puis de *na mo gu ru, dmigs rten bum pa* (v7p663, v10p305) ; jusqu'à *bum pa can gyi zhal gdams so* ; puis de *na mo gu ru, sems bskyed* (v7p664, v10p306) ; jusqu'à *khong stong gi sbyor ba zhes bya'o* ; puis de *na mo gu ru, sngon 'gro* (v7p665, v10p306) ; jusqu'à *bla ma rA hu la'i gdams ngag, ithi*.

Unir et lier les souffles, de Maître Zhangzhungpa (v7p666), commence par *'khor lo bcings grol gyi gdams ngag...* ; termine par *mi 'chor gsungs so, ithi, gsang sngag thabs...*

La transmission de la précieuse amulette de représentations (initiation v9p443), commence par *na mo gu ru, rjes su yi rang ba'i dbang* ; termine par *A'i seng ges bkod pa'o*.

La précieuse amulette (de représentations), v9p445), commence par *na mo gu ru, nyes pa'i dgra bcom* ; jusqu'à *rin chen sgrom bu rdzogs so* ; puis

(*Les instructions de l'initiation de la réjouissance*, v8p683, v9p461), de *bla ma dam pa, bdag nyid kyis dus gsum du* ; jusqu'à *bla ma skyer sgang pa'i gsung sgros ji lta ba bzhin yi ger bkod pa...* (*cité plus bas*)

སྐྱ་གསུམ་ལམ་འཁྱེར་བྱ་སྐྱོད་ཅན། བདེ་ཆེན་ལྷན་གྲུབ་ནས། བདག་གྲུང་པོ་རྣམས་
འཁྱེར་པས་རྒྱ་བ་གསུམ་གྱི་བར་དུ་ཉམས་སུ་ཁྱེད་བར་བྱས་པའོ། ཁྱིའི་མཐའ་ཅན།

སྐྱུ་གསུམ་གནས་ལུགས་བདེ་ཆེན་ལྷན་གྲུབ་ནས། སངས་མི་རྒྱུ་མི་སྲིད་དེ་ཞེས་པའི་
མཐའ་ཅན།

ལྷན་སྐྱོད་བློ་རྒྱུ་ཡིག་འཕྲིན་པ་རྩེ་གཤམ་ཅན། རྟེན་ཆ་ལྷན་སྐྱོད་བློ་རྒྱུ་ཡིག་འཕྲིན་པ་རྩེ་གཤམ་ཅན།
ལྷན་སྐྱོད་བློ་རྒྱུ་ཡིག་འཕྲིན་པ་རྩེ་གཤམ་ཅན། ལྷན་སྐྱོད་བློ་རྒྱུ་ཡིག་འཕྲིན་པ་རྩེ་གཤམ་ཅན།
ལྷན་སྐྱོད་བློ་རྒྱུ་ཡིག་འཕྲིན་པ་རྩེ་གཤམ་ཅན། ལྷན་སྐྱོད་བློ་རྒྱུ་ཡིག་འཕྲིན་པ་རྩེ་གཤམ་ཅན།

གྲུབ་ཆེན་ཁྱུང་པོ་ནལ་འབྱེར་གྱི་རྒྱུན་གྱི་ཉམས་ལེན་དུག་པ། མཆན་ཅན། ཡོན་ཏན་རབ་
 རྩོགས་ནས། སངས་རྒྱལ་སྟོན་པའི་གསུང་བཞིན་དུ་བཀོད་པའོ། གློའི་མཆན་ཅན།

ལྷུང་པོའི་མགུར་བརྒྱུད་ཙུབ། བཞོན་གྱུར། གྲུབ་ཐོབ་ཆེན་པོར་རྩུ་ལའི་གདམས་
 པ་སོགས་ནས། ཆོགས་གྲལ་དུ་གསུངས་པའི་བར། **འགྲེལ་པ་**དེ་ལ་དང་པོ་ཐིམ་པ་
 རྒྱལ་གསུམ་ནས། མགུར་བརྒྱུད་གདམས་པ་རྫོགས་པའི་མཐའ་ཙམ།

གཞན་དོན་ཕུག་ཕུག་ཆོག་པའི་རྟེན་འབྲེལ། གླེང་དམ་པ་ནས། གཞན་དོན་མི་
འབྱུང་མི་སྲིད་དོགས་པ་སོ་སོགས་ཀྱི་མཐའ་ཅན།

རབ་གནས་བཀའ་རྒྱུ་མ་སངས་རྒྱུ་ལ་ཕྱག་འཛུགས་ལོ་ནས། ཚོགས་སུ་བཅད་པ་ཅི་
 རིགས་བརྗོད་པར་བྱའོ་སོགས་ཀྱི་མཐའ་ཅན།

རབ་གནས་བཀའ་རྒྱུ་མའི་ཞལ་གདམས། བ་མོ་གྲུ་འུ་བཟོ་རྒྱ་ལྷ་ལས། ཟབ་པས་
གསང་བར་བྱའོ་སོགས་གྱི་མཐའ་ཅན།

མཆུལ་བཀའ་རྒྱུ་མ་བཞེད་པ་ཞིན་ཏུ་ནས། སྤུལ་དུ་གསོལ་བར་

L'intégration des Trois Corps (v7p22, v10p278), commence par le titre en sanscrit et *bde chen lhun grub* ; termine par *bdag khyung po rnal 'byor pas zla ba gsum gyi bar du nyams su myong bar byas pa'o*, ithi.

La disposition fondamentale des Trois Corps (v7p24, v10p281), commence par *bde chen lhun grub* ; termine par *sangs mi rgya mi srid do*.

La réalisation et la non-réalisation de Mahâmudrâ (v8p169), commence par *na mo gu ru, thabs mkhas thugs rje* ; jusqu'à *sngags 'chang dhwa dza lakShas* (Gyeltsen Bum) *yi ger bkod pa rdzogs so* ; puis de *mkhas btsun* (Samdingpa) *gzhon nu grub kyis, rnam rtog dang chos sku'i bar na* ; jusqu'à *ring ba'i 'du shes mi bya zhes gsung so*.

Les six pratiques continues du grand accompli Khyungpo Neljor (v9p751), annoté ; commence par *yon tan rab rdzogs* ; termine par *sangs rgyas ston pa'i gsung bzhin du bko pa'o*, ithi.

Les huit chants-racine de Khyungpo Neljor (v9p432), commence par *na mo gu ru, grub thob chen po rA hu la'i gdams pa* ; jusqu'à *tshogs gral du gsungs pa'o* ; et le **commentaire** (v9p434) depuis de *la dang po thim pa rnam gsum* ; jusqu'à *'gur brgyad gdams pa rdzogs so*.

Les circonstances favorables pour accomplir sublimement le bien d'autrui (v7p625), commence par *bla ma dam pa* ; termine par *gzhan don mi 'byung mi srid do gsungs so*.

La consécration des lieux marquée du sceau (v4p109), commence par *sangs rgyas la phyag 'tshal lo* ; termine par *tshigs su bcad pa ci rigs brjod par bya'o*.

Les instructions orales sur la consécration des lieux marquée du sceau (v4p112), commence par *na mo gu ru badzra tA rA* ; termine par *zab pas gsang bar bya'o...*

Le mandala marqué du sceau (v5p27, Sa), commence par *bkod pa shin tu* ; termine par *stsal du gsol*.

Les souhaits marqués du sceau (v6p233, Sa), commence par le titre en sanscrit, *phyogs bcu dus gsum* ; termine par *'phags pa smon lam gyi rgyal po rdzogs so*.

Les formules propices marquées du sceau (v11p768, Sa), commence par *om yon tan rab rdzogs* ; termine par *mchog gi bkra shis shog*.

L'ensemble de ces textes correspondent aux cycles-racine. Il existe aussi des enseignements diffusés ultérieurement :

Le cycle de Chenrézi reçu par Öntön Kyergangpa : le rituel de présentation de l'intelligence ; les principales histoires ; les sâdhanas des trois cycles ; le yoga des activités ; le rituel d'ablution ; le yoga des nourritures et vêtements ; l'offrande du corps ; le développement (?) des bienfaits ; la façon de faire les *zungchu* (*gzungs chu* ?) ; la façon de faire les cordons ; la protection de compassion ; la protection contre les obstacles ; la *protection violence* ; la protection *par le soi* ; *sa gnyan du sdod na bsrung tshul* ; les cent tormas ; *'bul gtor tshan pa gsum* ; les deux dissipations des voiles ; l'offrande de tsatsa ; le rituel d'offrande au feu ; le grand rituel d'offrande au feu ; la pratique de familiarisation ; la façon d'offrir les tormas à Varuna ; la pratique de Varuna qui fait pleuvoir les richesses ; la présentation de l'intelligence de la pratique secrète de l'Océan des Vainqueurs ; le sâdhana avec torma *et rituel d'activité*.

Les deux sâdhana de la pratique secrète d'Hayagriva ; le rituel d'initiation ; la louange ; *le renversement* ; les points cruciaux des ennemis et obstacles ; *l'enseignement* du glorieux roi ; *les deux péri des chakras* ; *l'union d'activité de smyug shad ou dbyug pa* ; la façon de protéger.

Ces deux cycles et les trois présentés précédemment (Chakrasamvara, Vajraavidâraṇa, Vajrapâṇi) *constituent les cinq cycles des pratiques secrètes dont la transmission a perduré (plus fin de la phrase à finaliser)*.

ཁགཉིས་པ་གསལ་བྱེད་ལྷན་ཐབས་སུ་སྦྱར་བའི་སྐྱོར་ལ། རོག་མར་
 བརྒྱད་པའི་གསོལ་འདེབས་གནས་སྦྱར་མར་གྲགས་པ་ཐང་རྒྱལ་ནས་བརྒྱད་པ་ཚར་
 ལུགས་ཀྱི་ཁ་འགོངས་ཅན་སྟོང་ཆ་ཅ་བ་མོ་ག་ལྷོག་པས་མཛད་པར་གྲགས།

བརྒྱད་པའི་གསོལ་འདེབས་བྱིན་རྒྱབས་སྤྱིན་ཕུང་ཞིང་སྦྱར་མ་ཇོ་ལུགས་ཀྱི་ཁ་བསྐངས་
 ཅན།

བརྒྱད་པའི་གསོལ་འདེབས་ཨེ་ཡིག་ཆོས་འབྱུང་གནས་སྟོང་པ་ཨེ་མེད་གསེང་མཛད་པ་
 རྒྱ་སྐོམ་ཡན་ཆད་ཁ་བསྐངས་ཅན།

བརྒྱད་པའི་གསོལ་འདེབས་སྟོན་ལམ་དང་བཅས་པ་བདེ་ཆེན་ལྷན་གྲུབ་ཚར་ཆེན་རིན་པོ་
 ཆོས་མཛད་པ།

བརྒྱད་འདེབས་བྱིན་རྒྱབས་ཆར་འབབས་ལེ་ཆེན་འབྱུང་མེད་བདེ་ཆེན་གྱིས་མཛད་པ།

ནི་གུའི་གསོལ་འདེབས་དེས་མཛད་པ།

ཤངས་ཆོས་བརྒྱད་པ་གསུམ་འདུས་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་བྱ་བྲལ་བ་ངག་དབང་བསོད་
 བླམས་གྱིས་མཛད་པ་བཅས་སོ།

ཁྱུང་ཆེན་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོས་མཛད་པའི་སྐྱོར་ལ། ཆོས་རྒྱལ་གི་བྲིད་ཀྱི་གནད་ཡིག་
 སྟོང་པོ་ཀུན་འདུས། ཕྱག་ཆེན་གཏུ་མ། ལམ་འཁྱེར་རྣམ་གསུམ། ལུས་སེམས་
 འཛིམ་ད། ཕྱག་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་མགོན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བྲིད་ཡིག་ །རྩི་འཆང་ལས་དངོས་
 སུ་གསལ་བའི་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་བཅས།

རྩི་ཀུན་དག་འགྲོལ་མཆོག་གི་གསུང་ལས་ནི་གུའི་རྒྱལ་ཆོས་སྤྱི་བྱེད་། ཆོས་རྒྱལ་ཕྱག་
 ཆེན་ལམ་འཁྱེར་འཛིམ་ད། སུ་ཁའི་ཆོས་རྒྱལ་བདག་མེད་མའི་ནང་བྲིད་བཅས་བྲིད་བརྒྱ་
 ལས་ཁོལ་དུ་ཕུང་བ་སེ་སེའི་བརྒྱད་འདེབས་བཅས།

3.1.2.2 – Les **commentaires ultérieurs**

...

La prière des lieux, prière aux maîtres de la lignée (v4p1). **La première partie a été composée principalement par Mokchokpa, une variante existe suivant la lignée de Tsar à la suite de Thangtong Gyelpo.**

Les Nuages de Grâce Amoncelés (v4p7), prière à la lignée avec un **addenda propre** à la lignée Jonang.

La prière à la lignée (v10p697, débute par) *e yig chos 'byung* composée par Nenyngpa Ai Sengé, avec un complément **de** Gyagom (Legpa Gyeltsen).

La prière à la lignée et les souhaits (v9p423, débute par) *bde chen lhun grub*, composée par Tsarchen Rinpoché (Losel Gyamtso).

Une Pluie de Bénédiction (v9p429), prière à la lignée composée par Lochen Gyurmé Déchen.

La prière à Niguma (v9p431), qu'il composa également.

La prière qui réunit les trois lignées des enseignements Shangpa (v7p143), composée par celui qui est libre de l'activité, Ngawang Sönam (Sakya Tridzin xxvii **CERTAIN ?**).

- Le cycle transmis par le Mahâsiddha Thangtong Gyelpo :

La quintessence des points essentiels, manuel des Six Yogas (v3p773). Les instructions sur *le Mahâmudrâ Reliquaire* (v3p684) ; *les Trois Intégrations* (v3p694) ; *la Non-Mort du Corps et de l'Esprit* (v3p703) ; *le protecteur de gnose Six Bras* (v3p713). *Le Yoga du Maître* (v10p669) et la pratique de Powa associée reçus directement de Vajradhâra.

Les enseignements du vénérable Künga Drölchok... Nigu... extraits des Cent Instructions (Jonang)... les prières à la lignée... :

Les Six Yogas (v7p546) ; *Mahâmudrâ* (v7p559) ; *Les intégrations* (v7p561) ; *La Non-mort* (v7p562) ; *Les Six Yogas de Sukhasiddhi* (v7p565) *Les instructions intérieures de Nairâtmyâ* (v7p568).

- Les textes composés par le grand traducteur Gyurmé Déchen :

Le Glorieux Trésor de la Libération (v8p469), commentaire des Vajrapâda des Six Yogas ; *les instructions du Powa de Khecharî Blanche* (v3p315) ; *les instructions du Powa de Khecharî Rouge* (v3p325).

- Les enseignements du Seigneur des Secrets du kaliyuga, le vénérable Târanâtha :

Le sâdhana des Cinq Dêités de Chakrasamvara (v3p1) ; *Le rituel du mandala* (v3p21) ; *Les instrutions du sâdhana des Cinq Dêités de Chakrasamvara* (v3p99).

Le sâdhana des Cinq Tantras, en cinq parties (v5p451) ; *Les instructions pour l'accomplissement du rituel du mandala* (v5p541) associé au *ganachakra* (v3p81) que j'ai (Jamgön Kongtrül) composé, *Mokchokpa Künga Lhündrup* (Gyamtsö ?) à partir des instructions de Künga Drölchok ; *La pratique concise des Cinq Tantras*, instructions orales des ancêtres de la lignée (v4p115).

La Diffusion du Sens Profond (v3p335), manuel d'instructions développées des Six Yogas ; *Les Annexes des Mamos* (v3p579) *instructions-racine* (des Six Yogas) dans une version intermédiaire en dix-sept représentations ; *La pratique sur un seul siège*, version concise (des Six Yogas) (*sungbum Târanâtha ou partie des mamos ?*).

Le texte racine avec le commentaire des Yantras de Niguma (v6p143).

Le Mahâmudrâ Reliquaire ou *Les instructions sur les trois aspects de rangbap* (v3p655).

La pratique résumée sur un seul siège (v7p689).

La quintessence des quatre Dharma-racine de Niguma (v10p603).

La quintessence des quatre Dharma d'Or ultérieurs (v7p109).

...traduire

La pratique d'Hayagrîva, le roi des courroucés qui discipline tous les arrogants (v4p133).

Le Trésor de l'Activité Éveillée, le sâdhana de Six Bras avec rituel de tormas (v4p211).

- Par le grand érudit Ngawang Chödrak :

Le Manuel d'Instructions des Six Yogas sur un seul siège (v7p497, v10p561).

- Par le vidyâdhara Tséwang Norbu :

La Porte de l'Essence Secrète (v10p675), **ré citations** (pour les préliminaires aux Six Yogas).

- Par le sublime trülku de Shalu, le précieux Losel Tenkyong :

La guirlande des bourgeons de grande félicité (v2p1), les rituels des dix **initiations** des Six Yogas de Niguma mis en forme pour une **lecture** aisée ; *Le bouquet de grande félicité* (v2p205), **qui réunit les paroles sources ultérieures**.

- Par Jamgön Lama (Kongtrül Lodrö Thayé) :

La voie rapide de l'accomplissement de la non-mort (v10p1), pratique de longue vie et profonde initiation suivant la lignée proche des dâkinis de gnose Niguma et Sukhasiddhi.

L'Avènement de la Mahâsukha (v4p15), courte prière résumant la lignée des Six Yogas de Niguma.

La pratique sur un seul siège (v3p513), souffle de la dâkinî de gnose.

La Libération des Nœuds d'Avadhûti (v3p191), les fleurs, pratique de Khecharî blanche et rouge.

Les enseignements sur les préliminaires aux cinq grandes instructions des enseignements d'or (v4p21), **mis en forme de façon non continue en paroles secrètes vajra**

Ondée de Bénédiction (v3p729), prière à la lignée des Six Yogas de Sukhasiddhi.

La Voie d'Union Rapide (v3p733), le sâdhana de sukhasiddhi et les instructions pour la pratique des Six Yogas.

L'Éclat de la Gnose (v3p163), manuel du profond enseignement de la pratique synthèse des Quatre Dêités Conjointes.

La Gnose de la Clarté en Soi (v4p93), la pratique des Quatre Dêités Conjointes.

La Guirlande de Rubis (v4p183), compléments à la pratique d'Hayagrîva, le roi des courroucés qui discipline tous les arrogants.

3.2 – Les textes dont la continuité des *lung* a été interrompue

Les quatre initiations du maître (v8p648, v8p657) et *Les quatre initiations du sâdhana du maître* (v8p661).

Les instructions des dâkinis élucidant les trois intégrations (v10p393).

La Précieuse Guirlande de Perles (v8p730).

Les instructions des Trois Sources (v8p735).

Le rituel de purification (v8p738).

La libération des nœuds d'avadhûti (v8p740) ; *La méditation sur les canaux et souffles* (v8p742) ; *L'assouplissement des canaux* (v8p745) ; *L'ouverture des canaux* (v8p746) ; *Tumo, la voie des méthodes* (v8p747) ; *Le chakra aux huit nâdis* (v8p752) ; *Le yoga de la voie des méthodes* (v8p749).

La protection contre les obstacles (v8p754) ;

La réception des accomplissements des nâgas (v8p758)

Les instructions orales et points importants sur la façon de conférer l'influence spirituelle des représentations secondaires de Niguma (initiation, v10p309).

Samvara khechara vidyâdhara (v7p369).

Les annexes à l'initiation des Cinq Dêités de Chakrasamvara (v10p438).

Le prompt accomplissement de la félicité de Chakrasamvara (v7p361).

Les quatre instruction sur la respiration vase (v7p639, v10p303 *vu plus haut*).

Le cycle des visions (v10p365) : *Les trois aspects de l'inné* (v10p366) ; *La pratique de longue vie du bumpa d'amrita* (v10p371) ; *La compassion omniprésente* (v10p373) ; *Les instructions du véhicule des yaksha* (v10p376) ; *L'essence de vie des yaksha* (v10p379) ; *Le sâdhana du joyau accomplissant tous les désirs* (v10p388).

Les *écrits anciens importants* du cycle de Mahâmudrâ :

Mahâmudrâ (v9p271) ; *Les instructions du Mahâmudrâ Reliquaire sur les trois aspects de rangbap* (v9p83) ; *L'Entrée dans la Voie Toute Pure* (v9p175), *instructions* des trois rangbap, composé par Khêdrup Samdingpa (Shönu Drup).

... des Vajrapâda (v9p99), instructions du Mahâmudrâ Reliquaire composé par Kuklungpa Sangyé Pel (sang).

L'élucidation du reliquaire (v9p301) composé par Drakpa Gyeltsen.

Le trodû des corps de déité et mantra (v8p724, v8p796 *déjà cité plus haut*).

La fusion des apparences et de l'esprit (v8p708).

Les cycles transmis ultérieurement :

Les yantras de la non-mort (?), points très importants dont même les textes sont très rares, transmis par Durtröpa à Sangyé Nyentön avec leurs représentations cruciales (?) et les exercices (v7p126?) ; *Le texte-source et le commentaire* (des yantras de la non-mort, v7p126) ; *Le texte-source de l'initiation* (?) ; *Le soleil qui élucide les yantras* (v7p267, v10p67, *déjà cité plus haut* ?).

Les yantras de Tumo et les yantras de la non-mort (v10p215).

Les trente, treize, huit yantras (de la non-mort, v10p194).

L'autolibération de la non-mort de l'esprit (v10p167) avec les *instructions* (de l'autolibération de non-mort de l'esprit, v10p145) et *lung sbyor Le joyau qui exauce les souhaits* (instructions, v10p151).

La Claire Union (v10p99), commentaire (des vajrapâda) la non-mort de l'esprit, composé par l'incomparable Sangyé Pelsang.

Le précieux flambeau qui dissipe les obstacles (v8p691, v10p735 *déjà vu plus haut*).

smin ka 'tshol ba'i yig chung (v8p704).

Le mantra secret aux cinq chakras (v8p706).

Le rituel d'hommage Kagyama (v8p688).

La consécration Kagyama et les instructions (v4p109 *cité plus haut*).

L'initiation de la réjouissance (v8p679) ; *Les instructions orales de l'initiation* (v8p682) ; *Les instructions de l'initiation* (v8p683, v9p461 *cité plus haut*) ; *rjes su yi rang ba'i phyi'i bka'* (initiation, v8p673).

La bénédiction des souhaits Kagyama (initiation, v8p676).

སྒྲུ་མ་ཤངས་པའི་གདམས་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་ལུགས།

སྒྱེའགྲོའི་ངག་འགྲོལ།

དེ་མེ་རྒྱལ་འབྱོར་མ་ཐོད་པ་རྒྱུ་མཆོའི་སྒྲུབ་ཐབས།

སྒྲུ་མ་ཤངས་སྟོན་གྱིས་རྒྱལ་མཚན་འབྲུམ་ལ་གདམས་པའི་གསུང་མགུར།

གྲོལ་མཆོག་ཞབས་གྱིས་མཛད་པའི་སྒྲུ་མ་ལམ་འཁྱེར་བྲིད།

ནི་གུ་ཆོས་དྲུག་བྲིད་ཡིག་གསལ་བའི་སྟོན་མ།

ཆོས་དྲུག་དམིགས་རིམ་བསྟེལ་བོ།

ནི་གུའི་བྲིད་བཤད་ཐབས་འཁྱུག་མེད་ལེ་ཆེན་འགྱུར་མེད་བདེ་ཆེན་གྱིས་མཛད་པའི་ཤངས་ཆོས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ཐབས་རྒྱུས་ཆོས་ཀྱི་སྟོན་འབྱེད་བཅས་སོ།

།དེང་སང་འདི་དང་འདི་རིགས་ལ་ལུང་རྒྱུན་མི་བཞུགས་ཤིང་དཔེ་རྒྱུན་ཡང་འདི་ཙམ་ལས་མ་རྙེད་མོད། སྤྱིར་རིན་ཆེན་བདུན་བརྒྱད། མཁས་གྲུབ་རྣམ་གསུམ་དང་བཅས་པའི་གསུང་དངོས་དང་གསུང་སྟོས་ཡིན་ངེས་རྣམས་ཤངས་ཆོས་ཀྱི་ཙ་བ་ཡིན་པས་ཡིད་བཞིན་གྱི་འོར་བུ་ལྟར་གཅེས་སྤྲས་སུ་བྱ་བ་ཡིན་པས། སྤྲད་ནས་བསམ་བ་པར་འོས་པ་རྙེད་ན་འདི་དག་ཅི་རིགས་པར་བཞུགས་སུ་གསོལ་བར་བྱའོ།

།སངས་རྒྱུས་དཔལ་བ་དང་གྲོལ་མཆོག་ཞབས་སོགས་ཀྱི་གསུང་རྣམས་ལུང་མེད་རུང་བརྒྱད་པ་སྤྲུལ་ཡི་གོ་དོན་ཆེན་དུ་སྤྲད་བས་དཀྲུག་སུ་བཀོད་ལ།

མཁས་གྲུབ་ཤངས་སྟོན་ནས་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར་པལ་ཆེར་དཔེ་དང་། འགའ་ཞིག་ལུང་རྒྱུན་ཁྱེད་བཞུགས་རུང་མ་བཀོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་སྟོས་ལྟར།

ངག་དབང་ཆོས་གྲགས་གྱིས་མཛད་པའི་བྱིན་རླབས་ཡིག་སྒྲ་གལ་དུ་ཆེ་རུང་ཡིག་ཆ་གསར་བསྒྲིགས་ཡོད་པས་ཆར་གཉིས་འབྲི་བ་ལ་དགོས་པ་མེད་པ་དང་། མཁྱེན་རབ་

ཆོས་རྗེས་མཛད་པའི་སྤྱུ་ཁའི་བྲིད་ཡིག་

Les instructions de maître Shangpa (Khungpo Neljor) **selon la tradition** de Mañjushrî (v10p419).

La libération de la parole des vivants (v8p726).

Le sâdhana de l'océan de crânes, de Vajrayoginî (v8p666).

Le chant-conseil de Lama (Tsangma) ***Shangtön à Gyeltsen Bum*** (v8p727).

Les instructions sur l'intégration du maître de (Künga) Drölchok (v7p561).

Le Clair Flambeau, instructions sur les Six Yogas de Niguma (*manuscripts*).

Le sommaire des représentations des Six Yogas (*manuscripts*).

La porte de l'enseignement vaste et profond, catalogue des enseignements Shangpa (v9p43) **les instructions de Niguma connaissance des moyens sans** **errance**, composé par Lochen Gyurmé Déchen (voir sungbum).

La transmission des *lung* de ces textes n'a pas perduré jusqu'à nos jours et seuls les textes demeurent. Cependant, il s'agit pour la plupart d'enseignements donnés directement ou indirectement par les maîtres de la lignée des Sept Joyaux (*et... ?*) et il convient de les **chérir** tout en aspirant à pouvoir recevoir plus tard les *lung*.

Les *lung* des enseignements, **entre autres** de Sangyé Pelsang et du **Vénérable** Drölchok, n'ont pas perduré. Ils méritent d'être présentés, **considérant que leur sens profond est compris dans les écrits anciens**.

La plupart des biographies (des maîtres) de la lignée de Khédrup Shangtön existent, mais seuls quelques *lungs* ont perduré, **ce sont ces derniers qui ont été ici retenus**.

Les initiations composées par Ngawang Chödrak (v8p1) sont très importantes **et se retrouvent dans les textes ultérieurs**, aussi il ne sont pas à nouveau intégrés dans cette présentation. Les instructions sur (les Six Yogas) de Sukhasiddhi composées par Khyenrab Chojé (v7p565).

Les enseignements sur les transmissions de Niguma composés par Jamyang Khyentsé (Wangchuk) sont d'excellentes présentations, mais considérant que les *lung* n'ont pas perduré, il est inutile de les détailler alors qu'ils ne sont plus ni enseignés, ni entendus ni réalisés, aussi ne sont-ils pas intégrés ici sinon quelques-uns (?).

3.3 – Le cycle du Seigneur de Gnose Chadrupa

Les transmissions que le grand accompli Khyungpo reçut du seigneur Maitrîpa, de Râhulagupta, du pandit Lalitavajra et d'autres maîtres sont innombrables ; elles furent transmises au maître Chökyi Shérab (Sangyé Nyentön) et à la plupart des disciples compétents et (Chadrupa) fut l'unique protecteur de tous les détenteurs de la lignée Shangpa ; aussi les transmissions de ces enseignements sont illimitées.

Si l'on s'en tient aux lignées principales – la tradition haute (*stod lugs*) ou tradition de Nénying remontant à Latöpa Könchokhar et la tradition basse (*smad lugs*) ou tradition de Rigong remontant à Öntön Kyergangpa, qui reçut ces transmissions de Mokchokpa Rinchen Tsöndrü et Shangom Chöseng – ces traditions se sont diffusées au sein des Pakmo Drupa et d'autres traditions initialisées par Aï Sengé ; dans l'école Gélugpa et d'autres à partir des lignées haute, basse et intermédiaire initialisées par l'érudit accompli Jakpa (Gyeltsen Bum) ; et dans les lignées du Nord et de Chö, initialisées par l'érudit accompli Samdingpa (Chönu Drup), constituant d'innombrables traditions.

Les principaux aspects de ces transmissions sont : les pratiques violentes et de pouvoir ; les pratiques paisibles et d'enrichissement.

3.3.1 – Les pratiques violentes et de pouvoir

Par les lignées haute et basse, le *Bébum* de la lignée basse (postérieure ?), compilé par l'érudit accompli Gelek Pelsang s'est largement développé et il n'est pas nécessaire de le développer. Le *Bébum* (de Nénying) de la lignée haute (antérieure ?), même si sa continuité ne porte pas sur sa complétude et que les *lung* sont difficiles à recevoir, est détaillé ici :

ཀྲ། བེ་བུམ་གྱི་དཀར་ཆག
 ལྷ། མགོན་པོ་ཕྱག་དྲུག་པའི་ལོ་རྒྱུས། རྒྱ་གཞུང་ལ་བ་རི་པས་མཛད་པ། མཆན་
 ཡོད། ཕྱིར་སྒྲོག། གཏོར་དབང་། འཁོན་གྱི་སྒྲིང་བ། མི་ལམ་བསྒྲོག་པ།
 མཆན་དོན་བརྒྱ་ཅའི་བསྐྱེད་པ་ལ་བ་རི་པས་མཛད་པ། མཁའ་འགྲོ་འབྲུམ་བསྐྱེད་པ་རྩོན་པོ་
 སྒྲིང་ས་མཛད་པ། ཞིང་སྒྲིང་ནག་པོ་ཆེན་པོ་སྐྱབ་ཡིག་རྒྱ་ལྷའི་གདམས་སྒྲོར། སྐྱ་ཡི་
 སྒྲོན་ས་གཟི་མདངས་བསྐྱེད་པ། གཏོར་ཆེན་གྱི་ཞལ་གདམས། མཆོན་ཆ་འཁོར་ལོའི་
 ཕྱིན་རྒྱབས། སྒྲོས་སྐྱར་མན་དག། མགོན་པོ་མངོན་འབྱུང་གི་རྒྱུད་གྱིས་ཞེས་པ་ནས་
 འབྱུང་བ་ཕྱོགས་བཅུ་མགོན་པོས་བསྐྱེད། གཙང་རིས་མགོན་པོས་བསྐྱེད། གཏོར་
 རྒྱུང་བསྐྱབ་པའི་མན་དག། ཕྱག་བཤམས་རྩི་རྩེ་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེའམ་ཉི་མའི་སྒྲིང་པོ།
 ནག་པོ་ཆེན་པོའི་མངའ་གསེལ་ལ་བ་རི་པས་མཛད་པ། གླམ་རྒྱ་ལྷའི་གདམས་པ་བསྒྲེན་
 སྐྱབ་ལས་གསུམ་གྱི་གདམས་པ། ཕྱི་ནང་གསང་རྟེན་གྱི་མན་དག། དབང་བཞི་ལུས་
 བསྒྲིགས། ཞི་བའི་སྒྲིན་སྟེག་རྩོམས་མར་གྲགས་པ་གླམ་དམ་པ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན་
 གྱི་གསུང་བཞིན་གྱིས་པ་རྩོགས་སེའི་མཐའ་ཅན། དྲག་པོའི་སྒྲིན་སྟེག་མཆན་ཅན། རང་
 གསེས་ཆོན་གསུམ། གསང་བ་ལས་དྲུག་གི་ཞལ་གདམས། བསྐྱང་མདོས་ལ་བ་རི་
 པས་མཛད་པ། དེའི་བརྗེད་བྱང་རབ་ལྷན་རིན་ཆེན་གྱིས་མཛད་པ། འཁོར་བཀའ་མཆན་
 ཅན། ཉན་གསང་སྐྱབ་བཞིའི་སྐྱབ་ཐབས། ལྷ་མོ་རི་མ་ཏིའི་སྐྱབ་ཐབས་རི་ཁྲོད་དབང་
 ཕྱག་གིས་མཛད་པ། གླམ་མི་རྒྱའི་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་མོའི་སྟོག་སྐྱབ། འཁོར་སྒྲིའི་བཀའ་
 ཡིག། བསང་གསོ་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་ཡིག་ཁོག་འབྲུབ། ལག་ལེན་མཐར་ཐུག་གནད་
 བདུན་ཞལ་གདམས། སྒྲིའབོག་བྱང་ཐོར་སྒྲོག་པ་ཆོས་རྒྱན་ཐག་ཆིངས་སོགས་ཀྱི་ཞལ་
 གདམས། ལ་བ་རི་དབང་ཕྱག་གིས་མཛད་པའི་ཕྱིན་རྒྱབས་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་སྐྱབ་ཐབས་
 གསོ་བའི་ལས་མཐའ་ཅན། དབང་གི་རྒྱལ་པོ་དམར་པོའི་སྐྱབ་ཐབས། ཕྱིན་རྒྱབས་

Ku – Le sommaire du *Bébum*.

Khu – L'histoire de Mahâkâla Chadrupa ; le texte-source composé par Shavari, annoté ; l'exorcisme ; l'initiation du torma ; la dissipation des **discordes** ; le **renversement des rêves** ; la louange des cent **qualités** composée par Shavari ; l'exhortation des mille dâkinis composée par Dhanasamskita ; le manuel de la pratique du Grand Noir Kshetrapâla du cycle d'instructions de Râhula ; **le développement de l'éclat à partir du corps** ; les instructions pour le grand torma ; la consécration de la roue-arme ; les instructions pour l'encens ; **l'exhortation du protecteur directement apparue de la lignée véritable du Seigneur** ; l'exhortation du protecteur de **Tsangri** ; les instructions sur le don de petits tormas ; *L'essence solaire ou Le flambeaux qui éclaire les gestes et dévoilement* ; la louange des pouvoirs du Grand Noir composée par Shavari ; les instructions orales du maître Râhula sur la familiarisation, l'accomplissement et l'activité ; les instructions sur les supports extérieur, intérieur et secret ; **la disposition des quatre initiations** ; le **jinsek d'apaisement connu comme le Josema, composé suivant** les enseignements du maître authentique Rinchen Gyaltzen **qui termine par rdzogs so** ; le **jinsek violent, annoté** ; les **trois catégories** ; les instructions des six activités secrètes ; **le comblement** composé par Shavari avec le **brjed byang** composé par Rabden Rinchen ; **'khor bka'**, annoté ; le **sâdhana des quatre cycle, des paroles, d'écoute, d'enseignement de réalisation** ; le **sâdhana de Lhamo Rémati** composé par Ritrö Wangchuk ; la pratique **vitale** de Lhamo dans la tradition du maître Maitrîpa ; les **paroles générales sur les cycles** ; les **paroles complémentaires sur la destruction et la vitalité** ; les instructions des sept points cruciaux des pratiques ultimes ; les instructions de *smyo 'bog byed zor zlog pa chom kun jag cings sogs* ; la consécration composée par le puissant Shavari qui termine par *nag po chen po'i sgrub thabs gso ba* ; le **sâdhana du Puissant Roi Rouge** ; **la bénédiction, annoté** ; la transmission de l'initiation et de la

མཆན་ཅན། རྩེས་གནང་བཀའ་ཡིག་ བྱིས་སྐྱུ་འི་བཞེངས་ཐབས། ཐུག་དུག་མགོན་པོ་
མཆོན་པའི་སྐྱབ་ཐབས། སི་རྩུ་འི་དབང་སྤྱད་ཀྱི་གནང་ཡིག་ **ཁག་དབབ།** ལྷ་
སྐྱོམ་སྤྱོད་གསུམ། བསྟོད་པ་དཔལ་ལྷན་མགོན་པོ། ལས་སྦྱོར་དུག་གི་གནང་ཡིག་
ཁྱུང་འཁོར་བཀའ་རྒྱུ་མ། རབ་གནས་བཀའ་རྒྱུ་མ། བཀྲ་ཤིས་བཀའ་རྒྱུ་མ། རབ་
གནས་ཀྱི་ཞལ་གདམས་བཀའ་རྒྱུ་མ། མཆན་ཅན།

གྲ། མགོན་པོའི་གནང་ཡིག་རང་རྒྱུད་སྦྱོར་ཐབས།

དྲ། སྐྱབ་ཆེན་**ཆོས་འབྱུང་རིན་ཆེན་**ཀྱིས་མཛད་པའི་ལེགས་ལྷན་ཐུག་དུག་པའི་སྐྱབ་
མཆོད་རིན་ཆེན་ཐོང་བ།

ཅ། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་སྤྱོད་ཆོག་མ་ཁལ་འགྲོའི་ཕྱིན་ལས་སྐྱབ་ཐབས།

ཆ། སྤྱོད་ཆོག་མ་ཁལ་འགྲོའི་སྤྱོད་ཆོས་ཆོ་དབང་བསྐྱར་བ།

ཇ། དུར་ཁྱོད་གསང་བ་མཆོག་གི་སྐྱབ་ཐབས།

ཉ། རྩེ་ཞུག་པོ་ཆེན་པོའི་དབང་གི་ཆོག་ ཡེ་ཤེས་མགོན་པོ་ཡབ་ཡུམ་གྱི་དབང་

བསྐྱར་རྩེས་གནང་།

ཏ། རྩེ་ཞུག་པོ་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤྱོད་ཆོག་གསུངས་པའི་འོད་ཟེར་ཆེན་པོའི་དབང་གི་ཆོག་

ཉ། **ཁྱུ་**ཅན་མགོན་པོའི་ཕྱི་དུར་ཁྱོད་ལམ་འཁྱེར་གྱི་མན་ངག་

དུ། རྒྱན་ཅན་གྱི་ནང་དུར་ཁྱོད་ལམ་འཁྱེར་གྱི་མན་ངག་

ཅ། དུར་ཁྱོད་གསང་བ་མཆོག་གི་སྐྱབ་ཐབས།

ཆ། རྒྱན་ཅན་མགོན་པོའི་འབྲུལ་འཁོར་གྱི་བཀའ་འགྲེལ།

ཇ། **སྤྱོད་ཆོག་པོ་ཆེན་པོའི་རྒྱན་སྐྱབ་ཀྱི་མན་ངག་**བཅས་ཏེ།

དེད་གཤམས། ཀའི་རྟགས་ཅན་རྣམས་ནི་དཀར་ཆག་ཏུ་མི་གསལ་ཡང་དཀྱུས་ལ་རྒྱག་
པས་ལུང་རྒྱན་བར་མ་ཆད་པར་བཤུག་པའི་སྒོལ་ཡོད་འདུག་གོ།

consécration ; la façon de dessiner le thangka ; le sâdhana du seigneur Six Bras *mchin ka*, le point essentiel de la réunion du pouvoirs (des dâkinîs basé sur le) sindûra ; l'arrivée aux point crucial ; la vue, la méditation et l'action ; la louange *Glorieux Seigneur*, le point essentiel des six activités de destruction ; l'enceinte protectrice Kagyama ; la consécration Kagyama ; les formules propices Kagyama ; les instructions Kagyama pour la consécration, annoté,

Gu – Le point crucial du Seigneur, méthode de purification de notre continuité.

Ngu – La Précieuse Guirlande, rituel d'offrande à *Lekden* Six Bras composé par le grand accompli Chöjung Rinchen.

Cu – Le sâdhana de l'activité des différentes dâkinîs, méthodes extraordinaires.

Chu – La bénédiction de longévité des différentes dâkinîs.

Ju – Le sâdhana du sublime secret du charnier.

Nyu – Le rituel d'initiation du Grand Noir Vajra, l'initiation et la transmission du Seigneur de Gnose Yab-Yum.

Tu – Le rituel d'initiation aux grands rayons de lumière enseigné par le Grand Noir Vajra.

Thu – Les instructions de l'intégration du charnier extérieur du Seigneur avec des Ornaments.

Du – Les instructions de l'intégration du charnier intérieur du (Seigneur) avec des Ornaments.

Nu – Le sâdhana du sublime secret du charnier. (encore ?)

Pu – Le commentaire des tülkhors du Seigneur avec des Ornaments.

Phu – Les instructions qui accomplissent le maître Noir Vajra (*bdrc W8LS15922*).

Dans ce recueil, les textes marqués *Ka* ne sont pas listés ici car nous nous sommes limités aux textes dont les *lung* perdurent.

།གཉིས་པ་ལའང་། མགོན་པོ་གཟི་ལྷན། མཆོན་པ། མགོན་མེར་སོགས་མང་
དུ་མཆིས་པ་ལས་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་མགོན་དཀར་ཡིད་བཞིན་ཅོར་བུའི་སྐྱོར་ལ།

གྲུབ་ཆེན་ཁྱུང་པོས་མཛད་པའི་སྐྱབ་ཐབས་མཆན་ཅན། དགོས་འདོད་འབྱུང་བའི་གདམས་
དག་གི་རྒྱལ་པོ། བསྟོད་པ་དགོས་ཕྱོགས་བཅུ་དུས་གསུམ་མ། འདོད་འབྱུང་བཞེས་བྱ་བ་བྱིན་རྒྱབས་
ཁྱུང་པོས་མཛད་པ། ཡིད་བཞིན་ཅོར་བུའི་ལོ་རྒྱུས་གཏོར་མའི་ཆོག་། མཆོད་འབུལ།
བསྐྱང་བ། རྗེས་གནང་གི་ཡི་གེ། མཆུལ་གཏོར་མའི་ཞལ་གདམས་ཅུང་ཟད་དང་བཅས་
པ། ལས་ཆོགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ། གཏོར་བུམ་བཅའ་ཐབས། དབང་སྤྱད་
འཁོར་ལོའི་མན་ངག། སྦྱིན་སྟེག་། ཡང་གཏོར་བུམ་བཅའ་བའི་གདམས་ཐབས་རྒྱས་པ།
བསྟོད་པ་ཆོས་དབྱིངས་སྤྱོད་བྲལ་མ་སྟོག་ཕྱོགས་ཀྱན་དག་འདོད་ཀྱིས་མཛད་པ། རབ་
གནས་ཞལ་གདམས་ནམ་མཁའ་སྟོབས་རྒྱལ་རྒྱལ་མཆོན་དཔལ་བཟང་པོས་མཛད་པ་བཅས།

ཡི་གེ་བྱི་མའི་སྐྱོར་ལ།

ཆར་ཆེན་སློ་གསལ་རྒྱ་མཆོས་མཛད་པའི་སྐྱབ་ཐབས་དངོས་གྲུབ་རྒྱ་མཆོ། ཡང་
སྐྱབ་ཐབས་རྗེས་གནང་དང་བཅས་པ་འཇམ་མགོན་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཆོག་གིས་མཛད་པ།
གཉིས་ཀ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་མགོན་པོའི་བཀའ་ཆེན་བཅུ་གསུམ་དུ་བྲག་གས་པའི་བྱིན་རྒྱབས་
བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཡི་གེ། མགོན་པོ་སྤྱིང་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་གནང་དང་བྲིད་ཡིག། ཁྲི་ཏུ་
ལའི་རྗེས་གནང་། བརྒྱད་པ་འདིའི་ལུགས་ཀྱི་བྱིན་རྒྱབས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་ན་མོ་
བརྒྱ་བཅས་ཀྱིས་རེ་ཞིག་ལེགས་པར་གྲུབ་པོ།

།མགོན་པོ་དཀར་མཐེང་གཉིས་ཀ་ལ་བྱིས་ཀྱི་སྤྲུམ་རྣམས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཇི་སྟེད་གཅིག་འདུག་
པ་མཐེང་དག་འབྲི་བར་དཀའ་བས་དེ་དག་གི་སྤྱིང་པོ་སྤྱུས་པ་ཙམ་རེ་བྱུང་ན་གལ་གནད་ཆེ་བར་
སྤང་།

3.3.2 – Les pratiques paisibles et d’enrichissement

Il existe de nombreuses pratiques paisibles et d’enrichissement - le Seigneur Éclatant, le Seigneur **Violet** et le Seigneur Jaune - mais les principales sont celles du Seigneur Blanc qui Accomplit les Souhais :

Le sâdhana composé par le grand accompli Khyungpo, annoté, Le roi des instructions qui comblent les souhaits (v11p237) ; la louange « **dix directions et trois temps** » **Source de tous les souhaits**, composée par Khyungpo (v11p278?) ; l’histoire du (Seigneur) qui Accomplit les Souhais, le rituel de torma, l’offrande, le comblement, la transmissions, avec de courtes instructions orales sur le mandala et le torma ; **les activités extraordinaires ; la façon de confectionner un vase aux trésors** ; les instructions pour le **chakra wangdü** (v11p261) ; le *jinsek* (v11p266) ; les instructions **vastes et profondes avec le bumpa des yangter** ; la louange *dharmadhātu sans fabrications* composée par Mokchokpa Künga Ö ; les instructions orales sur la consécration, composées par Namkha Tobgyel Gyeltsen Pelsangpo.

3.3.3 – Les enseignements ultérieurs

L’Océan des Accomplissements, sâdhana composé par Tsarchen Losel Gyamtso.

Les sâdhana et transmission ultérieures composé par Jamgön Künga Drölchok.

Les textes pour la transmission **des bénédictions** des treize grandes initiations du Seigneur **utilisés dans ces deux traditions** (v2p387 ?).

La consécration et les instructions pour *l’Entrée dans le Cœur du Protecteur* (v2p723).

La transmission de Kshetrapâla (v2p743).

La prière de consécration de cette lignée qui commence par *namo buddha* et termine par *legs par grub*.

Il est difficile d’énumérer tous les textes ultérieurs relatifs aux pratiques des Seigneurs Blanc et Noir ; ces derniers textes ont une importance particulière et en résumant l’essence.

? – Présentation concise des enseignements Shangpa

Si l'on souhaite résumer l'ensemble des enseignements profonds des lignées Shangpa Kagyü, on distinguera les lignées remontant à Khyungpo Neljor et les enseignements diffusés ultérieurement. Les lignées remontant à Khyungpo Neljor se divisent en celles remontant aux deux dâkinis et celles ayant pour origine d'autres accomplis.

Les racines, le tronc, les branches, les fleurs et le fruit ; la plupart des cycles de Chakrasamvara ; **les présentations concises des Cinq Tantras** ; les quatre initiations du Maître ; l'intégration des cinq poisons et des Trois Corps ; *la Guirlande de Perles* et les vingt cinq autres instructions **orales** ; *La réalisation et non réalisation de Mahâmudrâ* ; **les moyens de dissiper les obstacles ; ce qui rend impossible de ne pas accomplir le bien des vivants** ; les pratiques secrètes de Vajravidârana et Chakrasamvara ; les formules propices et les autres **cycles** Kagyama, forment les profonds enseignements de la lignée de Niguma.

La collection des enseignements de Sukhasiddhi est composée des enseignements reçus de Sukhasiddhi elle-même.

Concernant les lignées (remontant à Khyungpo Neljor) ayant pour origine d'autres accomplis, de nombreux **enseignements** dont ceux de Chakrasamvara **et des Khecharî** viennent de Vajrâsana **mais seuls demeurent aujourd'hui de façon indépendante** : le grand mandala des Cinq Tantras ; les instructions sur la réjouissance ; la précieuse amulette de représentations, **transmise aussi par Manjushrî au sein d'une lignée courte** ;

le cycle des Quatre Dêités ; dénouer les nœuds des chakras ; les enseignements **sur le véhicule des souffles et le bumchen**, la pratique secrète de Vajrapâni ; le cycle du Protecteur viennent **d'une** lignée de Râhula. Une transmission des Khecharî Blanche et Rouge a été également reçue du Yogi Caché **mais il n'en demeure pas de texte indépendant**.

Les transmissions du Mahâmudrâ, la pure gnose, l'intégration des trois corps les autres reçues de Maitrîpa sont réunies dans des textes anciens, quant aux lignées racines du cycle du Seigneur, elles ont été présentées ici.

།ཞལ་གཟིགས་གྱི་ཆོས་དང་གསུང་མགུར། སྤྱིས་བྱུང་རང་རང་ལ་བཀའ་བབ་པའི་ཆོས་
རྣམས་ནི་སྤྲེཛན་གྱི་སྤྲེཛ་པ་སོགས་ཏོགས་སྤྲེཛ་བར་ཟད་ལ།

མདོར་ན་དེང་སང་དཔེ་རྒྱུན་དང་ལུང་རྒྱུན་བཞུགས་པའི་ཤངས་ཆོས་ཁྲུངས་མ་ནི་འདི་ཙམ་
དུ་སྤྲང་བས། ཐར་པ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སྤྲོ་ཙན་དག་གིས་འབྲི་བ་དང་། ཉམས་སུ་ལེན་
པ་དང་། འཆད་པ་ལ་སོགས་པ་ཅུང་ཟད་རེ་རུས་ན་འང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་གྱི་གསང་
བ་ཟབ་མོའི་མཛོད་བཟུང་བ་ཡིན་པས་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་རྒྱབས་པོ་ཆེ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བ་
མ་ཟད། བསྟན་པའི་ཉལ་ཐག་གང་ཤར་བ་དེ་ཉིད་འཛིན་པ་ལ། སྤྱོད་པ་བཅུ་དུས་གསུམ་
གྱི་རྒྱལ་བ་སྤྲས་དང་བཅས་པས་ཉིན་རེ་བཞིན་བསྟུགས་པའི་ལྷགས་ཟད་མི་ཤེས་པ་རྒྱུང་བར་
མཛད་དོ།

།རིན་ཆེན་གསེར་གྱི་ཁྲུང་པོ་ཐེག་ཆད་དང་། །ལུས་སྤོག་ཐེད་དུ་བོར་བའི་དཀའ་སྤྱད་
གྱིས། །མཁས་གྲུབ་ཐེད་དང་ཉིས་བརྒྱ་ཁྲུང་པར་དུ། །ཡེ་ཤེས་མཁའ་འགྲོའི་གཅེས་
པའི་དབྱིག་བསྟུས་པ།

།མི་མཆོག་མཐར་ལམ་པ་ཡི་སྤྲང་བ་ཡིས། །གངས་ཅན་སྤྱི་དགུ་གྲུབ་པའི་ཁང་བཟང་
དུ། །རྫོང་འཛིན་ལོངས་སྤྱོད་སྤྱུལ་དང་སྤྱོལ་འདི་ལ། །གཏན་གྱི་དབུལ་སེལ་འདོད་རྣམས་
དོན་གཉེར་འོས།

།རྒྱལ་བའི་གསང་མཛོད་རྒྱ་ཀླིང་ཐུགས་གྱི་ཁྲུག། །གྲུབ་མཆོག་གྲེ་བ་འབུམ་སྤེས་ཕུག་
ཐུས་པ། །སྤྱིགས་འགྲོ་དབུལ་པོའི་སྤྱུལ་བར་ཤོང་བ་ཡིས། །བསོད་ནམས་དུས་དེ་ནམ་
ཞིག་ཆོས་པར་འགྱུར།

Le Cycle des visions et les chants. Concernant les textes des maîtres ultérieurs, il est facile de les retrouver à partir des catégories présentées précédemment.

En résumé, la quintessence des enseignements Shangpa demeurant aujourd'hui par les textes et les lungs apparaît précisément **de ces** textes. Les personnes avisées en quête de libération qui simplement les copient, les pratiquent ou les enseignent, non seulement obtiennent le trésor du profond secret de tous les bouddhas, **mettant en mouvement une vague de bienfaits pour autre, mais détiennent aussi cette subtile corde** de l'enseignement qui a le pouvoir de combler les souhaits des vainqueurs et de leurs enfants, **permettant de protéger de l'ignorance de ne pas connaître ces louanges.**

ཆོའཕུལ་མངོན་པར་འབྱུང་བའི་ཐེག་པ་ནི། ལྷ་མིའི་བསོད་ནམས་ལས་གྲུབ་མཆོད་
པའི་སྒོར། ལམ་ལུ་མཐུ་ཡི་ཆར་ཡང་མི་བརྩི་བ། བྱི་དོར་བྱས་པས་འདི་བསྟན་
རབ་འབར་ཤོག།

ཡང་སྲིད་ཀུན་ཏུ་གསང་བའི་ཐེག་ཆེན་འདི། ཡོངས་སུ་རྒྱབ་ཅིང་སློག་ལས་གཅེས་
པར་འཛིན། ལམ་ལུ་མཐུ་སྐྱེད་གཏུག་གསོལ་སྒྲིན་དེ་ཀུན་ཀྱང་། བསྟན་པ་འདི་ལས་
གསང་བ་མཆོག་འགྲུབ་ཤོག།

བརྟན་གཡའི་སློག་ཏུ་ཀུན་ཁྲབ་བཀྲ་ཤིས་གྱི། དཔལ་འབར་དོན་འཆང་ཆེན་གར་གྱི་
སྒོར། ཐོག་མཐའ་བར་དུ་དག་པའི་རྩོགས་ལྷན་སྒྲིན། སྒྲིགས་མའི་མཐར་ཡང་སྲིད་
པ་གསུམ་འགོངས་ཤོག།

ཅེས་པ་འདི་འང་རང་ཉིད་ཀྱི་དད་པའི་རྟེན་དུ་སྒྲེགས་བཅ་ག་ཚར་བཞེངས་པའི་རྒྱ་དང་།
ཀུན་མཁྱེན་སྒྲ་མས་བཀའི་གནང་བ་སྦྲུལ་བའི་རྒྱུན་གྱིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ལས།
མི་ཕྱེད་དད་པའི་སྒྲོས་བཀའ་བརྒྱུད་རིན་པོ་ཆེ་སྒྲིང་གི་ཐེག་ལེར་བཅངས་པའི་སྒོར་བ་པ་འདུ་
ཤིས་གསུམ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ཅན་ཀུམ་དག་དབང་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོའམ། རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་
སྒྲོ་གྲོས་མཐའ་ཡས་པའི་སྤེས་དེ་བློ་ཀོ་ཁྲི་གསུམ་པ་དཔལ་སྤྱདས་གདན་སའི་ཡང་ཁྲོད་རྩྱ་འབྲ་
རིན་ཆེན་བྲག་མགུལ། ཀུན་བཟང་བདེ་ཆེན་འོད་གསལ་སྒྲིང་དུ་བྲིས་པ་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་
འདི་ཉིད་དར་རྒྱས་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་རྒྱུར་གྱུར་ཅིག། དག་ལེགས་འཕེལ། །

Ainsi s'achève ce livre de référence support de ma propre confiance.

À la demande explicite du maître omniscient, grâce à des facteurs interdépendants et l'esprit confiant sans retenue, moi le renonçant détenteur du tiglé des précieux Kagyü, le yogi aux trois préoccupations, Karma Ngawang Yönten Gyamtso, le Bodhisattva Lodrö Thayé, ai écrit ce texte au troisième Devikotî, aussi connu comme le siège de Drépung, à l'ermitage de Tsadra Rinchen Drak, à Künzang Déchen Ling.

Puissent ces précieux enseignement se diffuser et demeurer longtemps.
Que s'accroisse la vertu.

Le Seigneur Six Bras, protecteur de la lignée

*Ne pas montrer ni laisser copier ce texte par
qui que ce soit qui n'a pas reçu la transmis-
sion directe de Denys Rinpoché. Cet enseigne-
ment est marqué du sceau du secret, Kagyama.*

NOTES ET VOCABULAIRE

1. Les traditions d'enseignements remontant à Thonmi Sambhota ; Vairochana ; Kawa Paltsek ; Chokro Lui Gyaltsen ; Shang Yéshé Dé ; Lochen Rinchen Zangpo ; Dromtön Gyelwé Jungné ; Ngok Lotsawa Loden Shérab ; Sakya Pandita ; Gokhukpa Lhatsé.
2. Les huit grandes traditions des lignées de pratiques sont : *Dzogchen*, remontant principalement à Padmasambhava (VIIIe s.) ; *Kadampa*, remontant à Atīsha (980-1054) ; *Lamdré*, remontant à Virūpa (IX-Xe s.) puis Drogmi Lotsāwa (990-1072) ; *Kagyü*, remontant à Marpa Lotsawa (1012-1097) ; *Shangpa* remontant à Khyungpo Neljor (990-1040) ; *Shijé et Chö*, remontant à Padampa Sangyé (?-1117) et Machik Labdrön (1055-1149) ; *Dorjé Neljor*, remontant à Orgyenpa (1229-1309) ; *les Six Unions*, comprenant de nombreuses ramifications dont une principale va de Künpang Chöjé Tsöndrū (1243-1313) à Dölpopa (1292-1361) puis Jétsün Tāranātha (1575-1634). Pour une présentation détaillée de l'histoire et de la nature des enseignements des huit lignées de pratiques, se reporter respectivement aux livres 4 et 8 de l'*Encyclopédie*.
3. D'après le *Tangdelma*, cette expression peut être comprise comme l'un des noms de Khyungpo Neljor.
4. Ces maîtres, qui ne sont pas tous nom-
més, sont les disciples de Sukhasiddhi qui recommandèrent à Khyungpo Neljor de la rencontrer.
5. Vajrāsana, Maitripa, le **Yogi Caché** et Rāhula.
6. Vraisemblablement un maître indien cité dans les lignées de transmission de l'Anuttarayogatantra, en particulier les tantras de Vajrabhairava et d'Hevajra.
7. La lignée transmise par les *Sept Joyaux* cités ci-après, uniques détenteurs, à chaque génération, des instructions secrètes : Vajradhāra, Niguma, Khyungpo Neljor, Mokchokpa, Kyergangpa, Nyentönpa, Sangyé Tönpa.
8. Suivant une prophétie de Niguma enjoignant à ce que certaines de ses instructions soient gardées secrètes durant sept générations.
9. Deux disciples directs de Sangyé Tönpa – Shönu Drup et Tsangma Shangtön – et un disciple de Tsangma Shangtön, Gyeltsen Bum.
10. Dans le contexte de la tradition Shangpa, l'expression « lignée orale » fait en général référence à la « lignée orale des Dākinīs », le principal cycle d'enseignements Shangpa, regroupant autour des instructions essentielles de Niguma et Sukhasiddhi celles des principaux maîtres-source de Khyungpo Neljor.

11. *Rigong* est l'ermitage où était établi Sangyé Tönpa ; « haute » ici peut faire référence aux lignées qui se diffusent vers l'Est, en l'occurrence le Ngari et le Mü, distinctes des lignées « intermédiaires » qui se diffusent dans le Centre du Tibet et des lignées « basses » qui se diffusent vers l'Ouest, vers le Kham et l'Amdo. Cette Lignée Haute de Rigong devient la « Tradition de Thangtong Gyelpo » (*thanglug*) après celui-ci.
12. Les principaux détenteurs de la Lignée Haute de Rigong furent successivement : Khédруп Tsangma Shangtön, Mûchen Gyaltsen Pelsang, Mûchen Dorjé Chönu, Mûchen Namkhé Neljor, Jamgsem Jinpa Zangpo et Thangtong Gyelpo, entendu que Mûchen Namkhé Neljor en particulier eut de nombreux autres disciples et héritiers majeurs.
13. Mangkharwa Lodrö Gyeltsen fut le principal héritier de Thangtong Gyelpo, en particulier suivant la lignée de la tradition de Thangtong Gyelpo des instructions Shangpa ; c'est aussi lui qui mit par écrit les instructions Shangpa de Thangtong Gyelpo.
14. Gyagom Lekpa Gyaltsen est le dernier des Sept Joyaux Ultérieurs ; son principal héritier sera Kûnga Drölchok.
15. « lignée d'écoute » traduit ici *kagyü* alors que « lignée orale » (*bka' brgyud*) traduit *nyengyü* (*snyen brgyud*) **vérifier cependant avec le texte précédent, dont le titre, pour harmoniser.**
16. Les monastères de Jakchen et Samding étaient associés respectivement à Tsangma Shangtön et Chönu Drup.
- L'expression *samjak* utilisée en tibétain résume la plupart des lignées anciennes remontant à Sangyé Tönpa.
17. Un nom pour Niguma.
18. Kûnga Drölchok, Lhawang Drakpa et Târanâtha sont trois maîtres associés au monastère de Jomonang et à la tradition Jonang. Ils prennent le relais des Sept Joyaux Ultérieurs suivant la lignée dite principale.
19. Chugompa est vraisemblablement un maître des X et XIe s. contemporain de Khyungpo Neljor et cité, entre autres, dans les lignées de transmission du *Mani Kambum*.
20. Cette lignée n'est pas identifiée précisément.
21. Bodong Jikdrel Chenpo est un nom de Bodong Cholé Namgyel (phyogs las rnam rgyal), un maître majeur du monastère d'Ewam Bodong.
22. *ni dhi* dans le texte.
23. Bodong Réchen Peljor Zangpo est l'un des principaux disciples de Bodong Cholé Namgyel. Il est à l'origine de la lignée des trülkus de Gaden Ritro, lignée qui véhicula entre autres les instructions des pratiques de longue vie de Niguma et Sukhasiddhi.
24. À la différence des transmissions reçues par Thangtong Gyelpo et Kûnga Drölchok, ces lignées courtes ne sont pas des développements des transmissions de Niguma et ne s'appuient pas sur celles-ci.
25. Chenrézi, le Bouddha de Grande Compassion.
26. Kyergangpa est le principal héritier de Mokchokpa suivant la lignée des Sept

Joyaux.

27. Latöpa Shérab Gönpo est un **yogi indien** méconnu que Sangyé Tönpa rencontra au monastère de Drikung Thil. Il lui transmet en particulier les exercices de la non-mort, dont la transmission s'est interrompue.
28. Khugom Chöseng est un disciple et héritier direct de Machik Labdrön, maître à l'origine de la tradition de *Chö* au Tibet.
29. L'identité de Sum Répa est incertaine. Il pourrait s'agir d'un disciple de Ling Répa.

